

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — o-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Teletoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2494 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7363,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Žena in naš čas

Ne samo pri nas, marveč po vseh deželah sveta, kjer čutijo sedanjo gospodarsko stisko, nastaja naravnost sovražni odpor proti ženskemu pridobitnemu delu, proti ženski konkurenci v raznih pridobitnih poklicih. To je zelo razumljivo. Boj za obstanek je skrajno trd in se še vsak dan zaostre; vedno težje je dobiti delo ali službo, ki bi odgovarjala željam in načrtom posameznika. Te želje in načrte se osredotočujejo na mesta, stalne službe, industrijsko delo in obrt. Povsod tod so vsa delovna mesta zasedena, napolnjena, še več, vrše se redukcije, še tisti, ki so se že menili varne na svojih mestih, morajo na cesto, v negotovost. Brezpoglednost postaja splošna šiba. Vsekakor bi mnogo brezposelnih moglo najti zaposlenja na doželi, v kmetijstvu — če bi mogel kmet nuditi najetim delavcem enak delovne pogoje kakor industrija, kakor mesta, enake ali vsaj približno enake socialne in kulturne razmere. A to je vsaj zaenkrat nemogoče, saj je kmetijstvo samo po sebi splošno gospodarski krizi dvakrat hudo prizadeto. Pravi viri te krize za široke mase niso vidni, zato se njen srd obrača proti namišljenim vidnim krivcem — proti ženskam, ki da odjedajo kruh moškim.

Ta misel je, kakor rečeno, zelo razumljiva in se povrsnemu opazovalcu kar ponuja: ženske ven iz pridobitnih poklicev, kamor so se vrinile v vojni in se znale pozneje tamkaj obdržati — pa bo takoj dovolj mest za brezposelne moške ali vsaj znatno olajšan bo delovni trg. Toda kdo pa so vsi ti tisoči delavk in javnih ter zasebnih uradnic pa pripadnic svobodnih poklicev? Ali so to tuj živelj, ki bi se dal enostavno poriniti čez mejo in bi se na ta način iznebili njegove konkurence? Pač ne, marveč so to hčere, sestre, žene, vdove, ločene ali zapuščene žene naših državljanov, je to del našega lastnega naroda, so to udje našega lastnega narodnega telesa. Ali so starši, bratje, možje vseh teh delavk in uradnic pripravljani, in predvsem: ali so sploh v stanju, da posej sami vzdržujejo vse ženske člane družine in vrhu tega vse tiste bolehe, stare ali nedorasle in drugače nepresekrljive osebe, ki jih sedaj vzdržujejo v pridobitnem delu zaposlene ženske? Ali so naše občine voljne in sposobne, da prevzamejo potem skrb za te osebe in vrhu tega za brezposelne ženske, ki nimajo nikakih moških svojcev, ki bi jih hoteli in mogli vzdrževati? Če temu ni tako — in kdo bi pač mogel trditi ali misliti drugače — kam naj potem gredo vsi ti ženski tisoči, ki naj jih naše gospodarstvo, naše pridobitno življenje izkluči in postavi na cesto? Da, kam z ženskimi brezposelnimi? Enostavno postreliti ali jih prepuštili počasnemu poginju in ustvariti nove armade izgubljenk, ki se bi posili prodajale javno in tajno — tega vendar ne bomo hoteli? Kam tedaj z brezposelnimi ženskami, kam s tistimi, ki jih sedaj v pridobitnem delu zaposlene ženske s svojim zaslužkom vzdržujejo? (Pretežni del delavk, uradnic, učiteljic vzdržuje ali prispeva k vzdrževanju staršev ali drugih svojcev, posebno lastne družine; to izpričuje statistika vseh dežela.)

To bi bilo eno. Drugo je pa to, da ženskega dela v narodnem gospodarstvu sploh ni mogoče pogrešiti. Mnogo je del v industriji, trgovini in uradih, za katere so ženske bolj sposobne nego moški; večinoma je to majhno, drobno delo, ki ne zahteva prevelikega duševnega ali telesnega napora, pač pa vestnost, potrpežljivost, vztrajnost, zvestobo v malem. Vsa vodilna, boljše plačana mesta imajo itak skoraj brez izjeme moški in kolikrat sposobnemu stremiljivemu moškemu ženska konkurenca v gospodarskem življenju ne more biti nevarna. Če pomislimo, koliko bolj je za eksistenčni boj duševno in telesno usposobljen moški, res ne moremo uvideti, da bi bilo treba v pridobitnem življenju baš njega posebej zaščititi. Prej bi bila to take zahteve upravičena ženska.

To bi bili predvsem praktični vidiki za presojo vprašanja o ženskem pridobitnem delu. Načelno pa je odločilno vprašanje: Ali je ženska polnovereden človek? To vprašanje zveni danes banalno in je izginilo z dnevnega reda; vendar se mu ne moremo izogniti na zahtevo, da naj se žensko izkluči iz pridobitnih poklicev in omeji na domače ognjišče in — javno podporo.

Naravna pravica do življenja in do svobodnega razvoja lastne osebnosti je neodtujljiva za vsako človeško bitje, torej tudi za žensko. Vsakemu človeku morajo biti vsaj načelno odprta vsa pota, da uporabi in izobrazi svoje talente; v resničnosti zadeva itak velika večina na večje ali manjše ovire, ki jih mora premagati ali pa podleči — to je pač »zrelostna« preizkušnja moči, ki odloča o življenju vsakega posameznika, bodisi moškega, bodisi ženske. Nihče nima pravice, vnaprej komu določati poklica in ga izključiti od drugih poklicev. Tudi ženski mora ostati nedotaknjena pravica, da sama odloča o sebi, da si svobodno izbere svoj poklic in stan — Cerkev sama priznava devišstvo celo prvenstvo — in se že v mladosti zanj pripravi in usposobi. Vsekakor je po večini pravičnosti zadnji cilj vsakega človeškega življenja: čim večje približanje Bogu v življenju in združitve z njim v večnosti, dosegljiv brezpogojno, v vsakem poklicu, tudi prisiljenem in zgrešenem; vendar to v nobenem pogledu ne razveljavlja človekovih naravnih pravic. Ni vsaka ženska poklicana za zakonski stan in kuharico, še manj more oboje vsako žensko brez izjeme popolnoma in izključno zadovoljiti; vsaj v današnjih socialnih in kulturnih razmerah ne. Zato se žensku ne sme zapreti pot do katerekoli poklica; stvar posameznice je potem, da se v njem uveljavi ali osmeši, tragično podleže. Prav kakor moški.

Nevarnost rusko-japonske vojne

Boj za sibirsko železnico — Tudi Anglija proti Japonski?

Zenova, 2. nov. Tajništvo Zveze narodov je bilo obveščeno o brzojavki, ki jo je poslal g. Kellog francoskemu zunanjemu ministru Briand in ki se glasi: »Čestitam Vam na Vašem izvrstnem delu za zagotovitev prijateljskega poravnanja kitajsko-japonskega spora. Vaše ime vzbuja veliko upanje, da se bo ohranil svetovni mir.« Istočasno pa prihajajo iz Moskve in Tokia vznemirljiva poročila o najnovejšem zapletljaju spora med Kitajsko in Japonsko. Po teh poročilih obstoji resna nevarnost, da poseže v spor Rusija. Ako pride do tega, je gotovo, da se bo razvila morda še strašnejša rusko-japonska vojna, kakor je bila prva leta 1904, ko je v Moskvi vladal še car; saj je znano, s kakšno armado razpolagajo Sovjeti.

Tokio kaže lice prestolice države, ki se nahaja pred vstopom v vojno. Listi poročajo o zbiranju ruskih čet ob mandžurski meji in severni Mandžuriji sami ter hujšajo javnost proti Rusiji, kakor za časa rusko-japonske vojne. Načelnik ruske armade Blücher se je baje zavezal, da bo podprl vladu v Cickarju proti vladi v Kirinu. V Cickarju so baje prispeli ruski častniki, ki bodo vodili utrjevanje mesta proti Japoncem. Okoli 20.000 mož je že zbranih ob mandžurski meji in 400 vojaških letal ter 700 tovornih avtomobilov čaka na povelje. Po poročilih angleških dopisnikov je 300 ruskih tovornih avtomobilov, ki so namenjeni v Cickar, da pripeljejo orožje za 1500 kitajskih vojakov, ki se zbirajo v mestu, že prešlo kitajsko mejo.

Rusi hočejo na vsak način preprečiti japonsko prodiranje proti severu, ki bi spravilo v nevarnost njihovo sibirsko železnico proti Vladivostoku. Poleg tega smatrajo prav tako boljševiki kakor nekdanji Rusi severno Mandžurijo za svojo interesno sfero, v katero ne sme po njihovem mnenju nihče posegati, torej tudi Japonska ne.

Po poročilih iz Tokia poziva japonski tisk vladu v dolgih člankih, naj nikar ne popusti napram Rusiji in tudi ne napram Zvezi narodov. Na drugi strani se obrača tisk v zadnjem času tudi proti Angliji. Angleški poslanik pri kitajski vladi ruje baje proti Japonski, ker je v interesu Anglije, da se spor med Kitajsko in Japonsko ne likvidira. Proglasitev bojkota japonskega blaga je imela za posledico dvig angleškega blaga. Znana so najnovejša naročila angleških strojev za Kitajsko, ki se hoče z organizacijo lastne industrije osvoboditi uvoza japonskega blaga. Gospodarski interesi bi torej narekovali Angliji Japonski neprijazno politiko. Kakor poročajo japonski listi, je podpihovanje Rusov in delo angleškega poslanika že rodilo svoje uspehe. V zadnjem času se opaža čedalje večja bojovitost kitajskih čet. Tako so skušali Kitajci zopet zavzeti Mukden in v spopadu z japonskimi četami je bil smrtno ranjen neki japonski stotnik, dva vojaka ubita in trije težko ranjeni. Severno od Jikua so kitajske čete napadle Japonce. Japonski konzul v Cickarju je zahteval od kitajskih oblastev, naj dajo zopet postaviti železniški most. Kitajci so konzulovo zahtevo gladko odbili. Konzul je v odgovor na to zagrozil, da bodo Japonci zasedli Cickar, važno železniško križišče, z vojaškimi četami.

Japonski tisk dolži Rusijo, da ima s Kitajsko tajno pogodbo, na podlagi katere se je obvezala, podpirati Kitajsko v primeru spora z Japonsko. V tem smislu je interveniral japonski poslanik v Moskvi Hirota pri namestniku zunanjega ministra Karahanu. Japonski poslanik je dejal, da bodo v primeru, da ruske čete zasedejo vzhodno-kitajsko železnico, Japonci zasedli železnico Taonan—Cickar, ki je bila zgrajena z angleškim kapitalom; to bi japonsko-kitajski spor le razširilo. Na to je Karahan odgovoril: »Sovjetska Rusija se čudi izjavi japonskega delegata glede vesti, ki jih razširja Japonci in provokaterji o ruski propagandi v Mandžuriji. Japonska vlada dobro ve, da se med kitajskimi četami v Cickarju in Mandžuriji sploh ne nahajajo sovjetski častniki, ki naj bi vodili Kitajce. Rusi ne pošiljajo ne svojih čet ne orožja v

Mandžurijo. Rusija se nikakor ne mara vmešavati v tuje zadeve, ker spoštuje mednarodne pogodbe, sklenjene s Kitajsko, ter suverenost in neodvisnost drugih držav. Skratka, Karahan je vse obdolžitve japonskega poslanika, predvsem to, da se zbirajo ruske čete v Mandžuriji in da podpirajo Kitajce, zavrnil.

Dne 16. t. m. poteče rok, ki ga je Zveza narodov postavila Japonski za izpraznitev Mandžurije. Japonci niso zapustili svojih postojank in verjetno je, da s širjenjem vesti o koncentraciji ruskih čet iščejo le pretvezo, da bi lahko zagovarjali okupacijo južne Mandžurije. Na drugi strani pa je tudi res, da bo Rusija prav gotovo podprla Kitajsko proti Japonski v trenutku, ko bi ta pričela resno ogrožati njene interese v severni Mandžuriji. Japonska mora računati tudi s tem hujšim odporom Kitajске same, ki se je danes prav pod pritiskom Japonske združila in ima enotno vladu v Nankingu.

London, 2. nov. AA. Po poročilu iz Tokija je 800 japon. vojakov prispelo v Čangču, da okrepe čete, ki varujejo železniško progo Taonan-Su-

Moskva, 2. nov. Z. Tu so se razširile vesti iz Pekinga, da sta dva japonska častnika povedala, da Japonska vlada zahteva, da poveljnik čet v Kin-Činagu takoj izroči to mesto generalu Šan Kailanu,

Laval se je vrnil

Ljubljenec množice

Pariz, 2. nov. AA. Iz Havra poročajo, da je danes dopoldne ob 10 tjakaj priplul francoski parnik »De France«, s katerim se je predsednik francoske vlade Laval vrnil iz Amerike.

Ob 9.30 je Laval sprejel na parniku ministre in zastopnike oblasti, ki so se bili pripeljali predsedniku vlade naproti. Novinarjem ni g. Laval hotel dati nikake politične izjave.

Ko se je g. Laval v Havru izkrcal, ga je pozdravil zastopnik občine. Predsednik vlade se mu je za pozdrav zahvalil in izjavil, da je izvršil važno mislo in da upa, da bo ta misla obrodila lepe uspehe za Francijo in omogočila napredek na polju organizacije mira. Ob koncu je g. Laval rekel, da se je trudil, da čim bolj služi svoje deželi. Rekel je, da je srečen in okrepljen, ker se je prepričal, da se njegove ideje skladajo s francoskim javnim mnenjem.

Predsednika vlade je od trenutka, ko je stopil na suho, pa vse dotlej, dokler ni odšel na vlak proti Parizu, burno pozdravljala in aklamirala velika množica ljudi.

Iz Havra je g. Laval odpotoval v Pariz ob 10.45 in prispel v prestolnico kmalu po 14.

Pariz, 2. nov. tg. Ministrski predsednik Laval se je vrnil iz Amerike v Pariz z velikim triumfom. Ze dolgo pred prihodom vlaka je ogromna množica ljudi zasedla vse prihode k vlaku. Zbran je bil tudi ves kabinet, manjkal mu je samo Briand, ki se nahaja še na deželi. Tudi diplomatiki zbor je bil zbran polnoštevilno. Dalje je bil zbran pri sprejemu na kolodvoru tudi občinski odbor iz Aubervilliersa z mestno godbo, kjer je Laval doma. Ko je prišel vlak in je hotel Laval ravno izstopiti, je množica tako pritiskala, da se oficelni sprejem ni mogel vršiti. Le z veliko težavo se je Laval prerinil skozi goro množice. Laval niti ni mogel pozdraviti došlih ministrskih tovarišev niti ni mogel dati nobene izjave častnikarjem. V Le Havru je sporočil pri izstopu iz ladje pozdrav francoskemu narodu, rekoč, da je zelo srečen radi uspehov svojega potovanja, in da upa, da bo njegova pot imela rodovitne posledice za mir in srečo sveta.

tudi poročene žene le nerade opuščajo prejšnji pridobitni poklic; odkriva se nam, zakaj velik trop poročenih žena beži z doma, za sportom in drugo zabavo; nagonsko se boje ostati na domu... Za vse to ni toliko kriva ženska sama, kakor moški, ki je vodilen in zavesten tvorca sedanjega kulturnega razvoja, dasi vsekakor tudi on sam v veliki meri le podlega železnemu razvoju materialne civilizacije, gospodarstva, tehnike. Toliko je gotovo, da si je sodobna kultura izgrebla novo strugo, ki teče bolj mimo domov nego skoznje.

Sodobna kultura je sovražna družini, sovražna materinstvu in zato bistveno sovražna ženski sami, čeprav se tod in tam zdi in trdi nasprotno. Zato je komunizem v bistvu največji sovražnik ženske. Ženska je v prvi vrsti — ne pa edino — ustvarjena za materinski poklic, za tvorko doma in domačnosti in velika večina ženstva bo vedno le v tem poklicu našla svojo pravo srečo in notranje zadovoljstvo. Zato je bila in je vsikdar največja prijateljica in zaščitnica žene katoliška cerkev, ki skozi vekove ohranja svetost in nedotakljivost zakonske zveze in s tem temelje družine, naravnega poprišča za polno, neokrnjeno izživetje specifično ženskega v ženski.

Nikdar pa ne smemo hoteti žensko iztrgati iz celote, iz vsakokratne dobe in njenih posebnih pogojev in jo postavljati pod izjemo zakone. S tem bi ustvarili v družabnem redu le novo zmedo in novo gorjo.

ker bodo v nasprotnem slučaju japonske čete bombardirale to mesto.

Alarmantne vesti

Berlin, 2. nov. Z. Včeraj so se tukaj razširile vesti, da je Japonska napovedala Sovjetski Rusiji vojno. Sovjetsko poslanstvo v Berlinu je izdalo komunike, v katerem pravi, da o kakoli nevarnosti vojne ni niti govora. Sovjetske vojne oblasti so izvedle le odgovarjajoče priprave, ker Japonska koncentrira svojo vojsko na sovjetske meje.

Ameriški opazovalec

Newyork, 2. novembra. Z. Zaradi razburiljivih vesti o kitajsko-ruskem sodelovanju in zbiranju ruskih čet na mandžurski meji, so Združene države sklenile, da pošljejo opazovalca v Severno Mandžurijo, ki bi proučil položaj in pošiljal svoja poročila neposredno v Washington.

Sporazum med Kino in Rusijo

London, 2. nov. Z. Kot poročajo, je dosežen med Kino in Rusijo sporazum, glasom katerega se kitajski predsednik Cankaišek obvezuje, da bo stopil v diplomatska pogajanja z Rusijo, Sovjetska Rusija pa se obveže, da se ne bo vmešavala v mandžursko vprašanje.

Izjave časopisja

Pariz, 2. nov. AA. Pred svojim povratkom v francosko prestolnico je predsednik francoske vlade Laval tole izjavil zastopniku agencije Havas:

Pred odhodom v Ameriko je bilo naglašeno, da se bodo razgovori s Hooverjem vršili le po protokolu, ki je bil vnaprej izdelan, in po programu, ki smo ga bili jasno določili. Ob svojem povratku v Francijo lahko rečem, da bo mislja, ki sem jo izvršil, lahko imela pomembne posledice. Vprašanja, ki sva se jih Hoover in jaz v avobodni diskusiji dotaknila, dajo možnost, da se v bodoče od stranije ali vsaj ublažijo vsa nesoglasja. Uspehi te diskusije so pomembni zato, ker se bosta posej ameriška in francoska vlada lahko bolje sporazumeli. Upati smemo, da bo sodelovanje med Francijo in ameriškimi Združenimi državami v bodoče mnogo olajšano in da se bodo naši medsebojni odnosi okrepili.

V torek bom podal ministrskemu svetu poročilo o razgovorih v Washingtonu in vlada bo presodila, kateri praktični sklepi se bodo dali storiti na podlagi teh razgovorov.

Vračam se iz Amerike z dobrimi vtisi o sprejemu, ki sem ga doživel v ameriških Združenih državah, sprejemu, ki jamči, da ostane prijateljstvo ameriških Združenih držav do Francije neizpremenjeno.

Parlament bo imel, ko se sestane, priliko izreči svojo sodbo o politiki, ki jo je zadnje čase vodila vlada, in o politiki, ki naj jo vodimo v bodoče. Izkoristiti moramo velikanski ugled, ki ga francoska vlada uživa v svetu, da bomo mogli zavarovati svoje bistvene interese in okrepiti mir.

Zadovoljstvo z angleškim volinim izidom

London, 2. nov. Z. Ladja, s katero potuje Laval, je priplula v Southampton. Laval je izjavil častnikarjem, da je zadovoljen z uspehi, ki jih je dosegel Macdonald pri volitvah. Prepričan je, da bo rezultat volitev koristil ožjemu poslovanju med Francijo in Veliko Britanijo, ker je ravno v tem trenutku skupno sodelovanje najbolj potrebno.

Zlato orožje Francije

Pariz, 2. nov. V zvezi s povratkom ministrskega predsednika Laval se »Journal« bavi s finančnimi vprašanji, ki so bila na dnevnem redu washingtonskih razgovorov. List ugotavlja, da ima Francoska banka v Ameriki naloženih še okoli 600 milijonov dolarjev. Jasno je, da Francijo po težkih izgubah, ki so jih utrpeli francoske naložbe v Angliji radi padca funta, skrbi denar, naložen v Združenih državah. Če bi Francija zahtevala izplačilo svojih naložb v zlato, bi spravila v veliko težavo ameriško Zvezno banko, ki brani dolar. Če se poročila iz Newyorka točna, ne obstoji več ta nevarnost za ameriške banke, toda s tem ni rečeno, da se je Francija obvezala, da bo na vsak način, naj se zgodi karkoli, pustila svoj denar v Ameriki. Takšne obveze ne bi sprejela nobena emisijska banka, ki odgovarja za lastno valuto in tudi francoska je gotovo ni. Francoska banka je samo obljubila, da ne bo delala težav Ameriški zvezni banki z dvigom svojih naložb, toda le pod pogojem, da Amerika nadaljuje svojo politiko odločne obrambe dolarja. Izvajanja »Journal« so vzbudile v gospodarskih in političnih krogih veliko pozornost, ker je iz njih razvidno, da je Francija obdržala v rokah orožje proti Združenim državam, da lahko vsak trenutek dvigne svoj denar.

Dunajska vremenska napoved. Toplejše, jasne vreme, v nižavah na mnogih krajih megla, v naravnih se bodo pojavili visoki oblaki.

Po odločitvi

Izvirno „Slovenca“

Barcelona, 29. oktobra.

Za mlado špansko republiko in za bodoči položaj španskega katolicizma, je 13. oktobra padla nedvse dalekosežna odločitev. Člen 24 ustave, okrog katerega se je vršila tako huda borba, je bil v celoti sprejet od konstituyente.

Kaj pomenja ta člen v svoji končno veljavni redakciji?

Člen 24 obsega cerkveno politično položaj cerkve, pravno razmerje med cerkvijo in državo, vprašanje finančnega položaja cerkve, dalje vprašanje verskih redov in pouka.

Rešitev, kakor jo je sklenila zakonodajna skupščina, bo imela v vseh štirih točkah za posledico popolno izločitev države od cerkve, potem pa dalekosežno podjarmljenje cerkve pod državno oblast.

Kar se tiče pravno razmerje države do cerkve, določa 24. člen, da se vse veroizpovedi posej smatra za navadne organizacije (Asociaciones), za katere se bo formuliral poseben zakon. S tem se je zbornica postavila na stališče, da za celotno ureditev vseh vprašanj ne pojde pot konkordata, ampak enostranske državne zakonodaje. Alcala Zamora je zamen dokazoval, da za enostransko zakonodajo cerkve ni mogoče obvladati, da se po vseh dosedanjih skušnjah z unilaterarno zakonodajo nikdar ne more doseči stvari, ki jih je eiser z direktnimi pogajanjimi z Rimom lahko dosegel. Dalje, da enostranska zakonodaja ne pomenja drugega kakor boj brez konca, ki je brezsmisel, brezuspešen, ki le trati narodne sile, ko bi jih za druge mnogo važnejše probleme nujno rabili. Prevladal je diklat Azaña, ki se je postavil na stališče, da konkordat ni združljiv z ločitvijo cerkve in države in z doslednim državnim lajicizmom.

Kar zadeva finančno razmerje med cerkvijo in državo, je bil prvotni radikalni predlog parlamentarne komisije še poostren v tem smislu, da ne le država, ampak tudi dežele (Regiones), province in občine ne smejo na noben način podpirati, vzdrževati in niti ne biti naklonjene cerkvi, ali verskim organizacijam in napravam. Dosedanja finančna pomoč cerkvi mora najdelj v dveh letih prenehati. Zastoj se zmernejši govorniki opozarjali na dejstvo, da iz večkratnih sekularizacij cerkvenega premoženja v preteklosti obstoja za državo gotova obveznost napram cerkvi. Zastoj se opozarjali, da radikalna ločitev cerkve in države doledno zahteva tudi vrnitev cerkvenega premoženja, ki si ga je prilastila država. Zmagalo je stališče Azaña, ki je trdil da si cerkev premoženja sploh ni pravno prilastila, temveč se je najprej valila v duše vernikov, nato pa se zasegla njih premoženja.

Vprašanje verskih redov je obseženo v kratkem predlogu parlamentarne komisije. Država bo vse verske redove razpustila in njihovo premoženje nacionalizirala. Zadnja redakcija tega predloga pa menda ni tako radikalna. Vsi redovi bodo razpuščeni, ki se poleg treh kanoničnih obljub zavazujejo h pokorščini kakor nepravne avtoritete. Njihovo premoženje bo konfiscirano in porabljeno v dobrodelne ali pa šolske svrhe. Praktično je ta

določba naperjena proti jezuitskemu redu. Ostali redovi pridejo pod poseben zakon, ki ga je mogoče razbrati že iz dosedanjih členov ustave. Ta izjemni zakon za redove pomenja trajno oviro vsakega delovanja in neprestano ogrožanje njihove eksistence. Predvideno je namreč 1. državno nadzorstvo. Vsi redovi, ki še ostanejo v državi, morajo biti a članstvom vred vpisani v poseben register, ki ga vodi justični ministerstvo. 2. Obdavljenje tudi dobrodelnih zavodov, kakor bolnišnic, sirotišnic itd. Vsi ti karitativni zavodi padejo pod isti davčni zakon, kakor privatna gospodarska podjetja. 3. Prepoved trgovati, proizvajati in poučevati. 4. Omejevanje premoženja. Noben red ne more ne sam, ne posredniku si pridobiti več premoženja, ali ga posedati, kolikor ni nujno potrebno za življenjsko vzdrževanje, ali za izvrševanje prvotnega svojega namena. 5. Finančna kontrola. Redovi morajo državi polagati letno račun in upravi premoženja. 6. Možnost razpusta. Redovi, katerih delavnost pomenja nevarnost za državo, se razpuste. 7. Nevarnost konfiskacije. Redovno premoženje se vedno lahko konfiscira.

Zastoj se je od zmerne strani poudarjalo, da ne more revolucija, ki se je pričela v imenu svobode in enakosti, takoj pri porodu uzakoniti tolikšne neenakosti in zatiranja velikega dela španskega prebivalstva. Tudi se je zamen opozarjalo, da je s tem členom vnešeno nasprotje v ustavo samo: Enakost vseh špancev — toda izjema za 80.000 redovnikov. Enakost vseh ver pred zakonom — toda izjema za redovnike. Svoboda izbirni poklica — toda izjema za redovnike. Svoboda združevanja — toda razpust jezuitskega reda. Garancija zasebne lastnine — toda zasega cerkvenega in redovnega premoženja. Svoboda pouka, — toda prepoved poučevanja redovnim osebam. Za vse razloge je bila zbornica slepa in se je zabarikadiral za Azañove sofizme: da redovi niso navadne organizacije in z neenakimi je treba neenako postopati ter da sploh ni najvišji zakon pravica in svoboda vesti, temveč dobrobit države.

Tudi šolski pouk je v Španiji tesno združen z vprašanjem redov. Prav za prav je tukaj najgloblji vzrok sovražstva zoper redovnike. Več kot polovico vseh otrok, ki obiskujejo šole, je uživalo pouk v redovnih šolah. Redovi so državi prihranili 120 milijonov za ljudske šole in 25 milijonov za srednje šole letno. Država bi morala biti za to vsaj hvaležna, zlasti v času, ko državni deficit znaša 510 milijonov peset, in ko še 10 in 20 let ne bo v stanju, da samo približno nadomesti redovni pouk.

Toda, dokler je pouk v rokah redovnikov, ni mogoče izvesti onega radikalnega lajiciziranja in razkristjanjenja bodočih generacij, kakor si to zamislija socializem. Odtod prepoved poučevanja vsem redovnikom, odtod državni monopol na pouk in odtod tudi uvedba obligatorične laične šole.

Španska ustava nima na sebi znaka svobode. ljubja. Z idejo francoske revolucije se družijo ideja državnega despotizma med vestjo in osebno svobodo, ki pomenljivo spominja na razmere v Rusiji. (Ponatis prepovedan.)

Bolgarija in sovjeti

Važen glas za vpostavišev zvez z Rusijo

Sofija, 2. nov. 1. Današnje »Pladno«, nevtralni list zemljoradnikov, prinaša na uvodnem mestu senzacionalen članek, v katerem odlično zahteva od vlade, da nemudoma vpostavi normalne odnose s Sovjetsko Rusijo. V političnih krogih presojajo ta članek kot začetek nove orientacije bolgarske politike in kot vhod Sovjetske Rusije v balkansko politiko.

Občinske volitve

Sofija, 2. novembra. tg. Včeraj so bile v 19 manjših mestih in 950 vaških občinah občinske volitve, ki so prinesle veliko zmago sedaj vladajočemu nacionalnemu bloku, kateri je dobil tri četrtine vseh glasov. Druga najmočnejša stranka so komunisti, dočim je prejšnja vladna stranka Zgovora v primeru z volitvami v zadnje sobranje pretrpela velik poraz.

Turčija in Rusija imata iste politične vidike

Angora, 2. nov. AA. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov je odpotoval iz Angore. Na postaji so se od Litvinova poslovili člani turške vlade in zastopniki predsednika turške republike.

Uradni komunikacije pravi, da se je sovjetski komisar Litvinov sestel s turškima državnika Izmet pašo in Teflik Ruždi bejem. Sestankov sta

se udeležila tudi sovjetski veleposlanik v Angori in turški veleposlanik v Moskvi. Razgovori so bili prištrnjeni. Udeleženci teh sestankov so izmenjali svoje misli o medsebojnih odnosih med obema državama in o velikih mednarodnih vprašanjih. Med razgovori so dognali, da stoni sovjetsko-turško prijateljstvo na solidni osnovi in da so dani pogoji za še boljše odnose. Stališče sovjetskega ministra se popolnoma ujema z naziranjmi turških državnikov. Litvinov je v imenu sovjetske vlade povabil predsednika turške vlade Izmet pašo v Moskvo. Izmet paša je povabilo z veseljem sprejel. Dan njegovega odhoda bo kasneje določen.

Podaljšane pogodbe

Angora, 2. nov. AA. Med Sovjetsko Rusijo in Turčijo so bile za 5 let podaljšane te-le pogodbe:

1. pogodba o prijateljstvu in nevtralnosti z dne 17. decembra 1925. leta;
2. dopolnilni protokoli o tej pogodbi in protokol z dne 17. decembra 1929. leta;
3. protokol o pomorski plovidbi z dne 7. marca 1931. leta.

Istanbul, 2. nov. 1. Danes se je vkrcal Litvinov na turško vojno ladjo »Egis«, ki ga bo peljala v Trst. Iz Italije pojde Litvinov v Nemčijo in od tod nazaj v Rusijo.

Gibanje trgovstva in obrtništva

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je pravkar izdelala statistiko o gibanju trgovstva in obrtništva za 3. četrtletje 1931.

Iz te statistike je razvidno, da je bilo trgovskih in pomožnih trgovskih obratov prijavljenih več kakor odjavljenih, dočim so v drugem četrtletju prijave bile manjše kot odjave kakor tudi v prvem četrtletju t. l. Skupno je bilo v 3. četrtletju prijavljenih 293 novih obratov, odjavljenih pa 228. Največ prijav, oz. odjav beležijo sledeče stroke (v oklepajih odjave): trgovina z živino 4 (14), z lesom 10 (29), z deželnimi pridelki 82 (8), z živili 15 (22), s sadjem 21 (1), branjarje 15 (14), z mehanizmi blagom 86 (54), sejmarske 13 (12), agenture in komisije trgovine 12 (3).

Po posameznih četrtletjih je gibanje trgovine izgledalo sledeče:

	Prijave	Odjave
	1930	1931
1. četrtletje	305	290
2. četrtletje	329	256
3. četrtletje	303	293
4. četrtletje	305	—

Ti podatki kažejo, da je letos prirastek novih trgovinskih obratov manjši kot lanske leto, kar je pripisovati hujši gospodarski krizi. Poslabšanje gospodarskega položaja v jeseni pa naravno še ni moglo priti do izraza v teh številkah.

Ugodnejša je slika pri obrtništvi, kjer je bil letos prirastek novih podjetij točno na višini lanskega leta, število pa je bilo letos višje kot v odgovarjajočem četrtletju lani. Statistika zbornice izkazuje v 3. četrtletju letos 570 novih obrtnih podjetij ter 393 odjav, tako da znaša prirastek 177 obratov (v 2. četrtletju 193, v 3. četrtletju lani pa 196).

V najvažnejših strokah je bilo v 3. četrtletju gibanje sledeče (v oklepajih število odjav): kovači 10 (13), podkovniki kovači 16 (7), kolarji 17 (12), žage 5 (6), mizarji 40 (23), izdelovanje pletenin 11 (7), krojači 30 (20), šivilje 82 (89), mlinci 11 (15), peki 20 (21), mesarji 99 (13), avtomatiki 27 (10), prevozniki 13 (2), izposojevanje mlatilnic 8 (5), gostilne 57 (56).

Po posameznih četrtletjih je bilo gibanje naslednje:

	Prijave	Odjave
	1930	1931
1. četrtletje	674	632
2. četrtletje	757	583
3. četrtletje	570	570
4. četrtletje	707	—

Industrijska podjetja so bila prijavljena v 3. četrtletju letos 3 (v 2. četrtletju 1931-4), odjav pa ni bilo zabeleženih kakor v 2. četrtletju 1931 ne.

Načrt indske ustave

Federativna ureditev Indije

London, 2. nov. tg. Načrt poročila ustavnega odbora konference za okroglo mizo ima naslednje glavne točke: Federacija angleške Indije z neodvisnimi državami. Indijski knezi dobijo interno suverenost. V Indiji se uvede sistem dveh zbornic z zgornjo zbornico, v kateri bo 200 poslancev, in spodnjo zbornico s 300 poslanci. V zgornjo zbornico bodo province po svojih parlamentih pošiljale imenovane zastopnike, indijski knezi pa bodo imeli pravico, imenovati 40% poslancev. Manjšo število poslancev pa bo imenoval generalni guverner po priporočilu notranjega ministra. V poslanski zbornici dobi vlada 100 mest izmed 300 mandatov. Mandati se bodo odajali potom prostih volitev v posameznih volilnih okrajih, pri katerih bodo volili predvsem zastopniki veleposestva, trgovine in delavstva. Vsak volilni okraj bo obsegal 4000 kvadratnih milj in imel povprečno 1.250.000 prebivalcev. V zgornji zbornici bodo dobile province, ki imajo več kakor 20 milijonov prebivalcev, enako število mandatov, zaenkrat po 17, centralne province 7 mandatov, severozapadne province 2 mandata, province Delhi, Ajmer, Coorg in angleški Beludžistan pa po 1 mandat. Da dobijo zakoni veljavo, jih bosta morali sprejeti obe zbornici. V primeru tekoč ima generalni guverner pravico, sklicati skupno sejo obeh zbornic, kar velja tudi za finančne zakone.

Grki se vznemirjajo radi Cipra

Zaine svečanosti za ubitimi žrtvami

Atene, 2. nov. AA. Dogodki na Cipru so razburili ves grški narod. Povsod vlada največje ogorčenje proti sredstvom, ki jih uporabljajo angleška oblast na otoku proti grškemu prebivalstvu. Ves grški tisk in tudi vladni listi branijo upornike, čeprav je bil pred dnevi Venizelos izdal izjavo, da se ti dogodki ne tičejo grškega naroda.

»Elefteron Vima« pravi, da bodo guvernerjeve metode poglone ciprsko prebivalstvo v obup in dostavlja: »Mi se ne bojimo nasilnih sredstev, nego se jih kot Grki, kot ljudje, kot člani moderne družbe in kot odločni branitelji svetlih grških tradicij sramujemo. Vprašamo se, kakšen zmisel ima ta sramotna drama na hrstu malega naroda in kakšni so vitalni ozir, materialni interesi, ki silijo Anglijo, da vlada na tem otoku. Proklamirajo odbora, ki je bil ustanovljen zaradi obrambe interesov Cipra, je podpisal tudi bivši predsednik grške republike admiral Konduriotis z mnogimi

potomci najslavnejših grških rodbin iz dobe grških vstankov, na pr. Ibsilanti, Bocaris, Kanaris, Mavromihalis, Minulis itd.

Atene, 2. nov. AA. Atenski mitropolit Hristozost je poslal canterberryškemu nadškofu brzojavko, v kateri ga poziva, naj bi se zavzel za aretirane episkope in svečenike in za vse mučeniško prebivalstvo Cipra.

Vlada je prepovedala parastos za ciprskimi žrtvami. Navzlic temu bodo posamezne stranke priredile spominske svečanosti v vsej Grčiji, izzete bodo samo Atene.

Atene, 2. nov. tg. Grški listi ostro obojajo novi režim, ki ga je vsilil angleški guverner na otoku Cipru. Otok Cipra je prišel s tem v najslabšo kategorijo angleških kolonij, še celo za zamorske države v Afriki. V raznih krajih Grčije, posebno v Solunu, se že pojavljajo znaki bojkota angleškega blaga.

Politična bodočnost v Angliji

London, 30. oktobra.

Zavest zmage na eni in zavest poraza na drugi strani se je polagoma razčistila in utrdila. Bivši notranji minister Clynes trdi slej ko prej: »Ne morem in ne morem razumeti...« Zmeda in politost v delavskih vrstah, ki so ostale brez vodstva, je tolika, da si MacDonald in Snowden ne moreta kaj, da jih ne bi težila z zagotovilom, da se bo dvignila delavska stranka k novi moči.

Lice nove spodnje zbornice bo prav posebno ponazorilo nenavaden izid zadnjih parlamentarnih volitev. Nova večina ne bo zasedla samo prostorov na vladni strani, marveč tudi dve tretjini sedežev, ki so namenjeni opoziciji. Nova opozicija se bo stisnila v ozkem kotu in bo imela v svojih vrstah enega samega bivšega delavskega ministra — 73-letnega Lansburyja, edini glas vpijočega v puščavi... Edino markantnejšo osebnost v opoziciji pa bo predstavljala snežnobelogrivača glava Lloyd Georgea. Ali utegne nprav tega moča nagliti do tega, da se kot voditelj postavi na čelo razbitinam laburistične stranke, ko mu od njegove lastne stranke po volitvah skoraj niti razbitine niso ostale?

Nova vladna večina bo štela 552 poslancev: 471 konservativcev (prej 263); samostojno desno krilo bivše liberalne stranke 34 poslancev (pod vodstvom sir Johna Simonsa); sir Herbert Samuel, ki zastopa stare liberalne tradicije, je privedel iz volivnega poloma 29 poslancev in se z njimi pridružil koaliciji le pogojno; novoustanovljena MacDonaldova Narodna laburistična stranka pa je zastopana s 13 poslanci. Opozicijo zastopa Lloyd George s svojimi šestimi poslanci pod imenom neodvisnih liberalcev in pa delavska stranka z 51 poslanci; skupaj tedaj 58 moči proti 552.

Upoštevatil treba, da angleški volilni red pospešuje tvorbo velikih večin in delavska stranka ni izgubila sorazmerno toliko glasov kakor mandatov. Kateri del volivcev je zapustil, se da ugotoviti po naslednjih računih: Jedro delavske stranke tvorijo strokovne organizacije (Trade Unions), iz katerih je izšla in ki jo še danes uradno podpirajo. Te organizacije štejejo 3.7 milijona vpisanih članov. Če priletimo še žene in druge svojevolivce teh članov, dobimo 7 milijonov laburističnih glasov pri zadnjih volitvah. Iz tega je razvidno, da sestaja delavska stranka danes samo še iz strokovnega članstva in da so jo vsi drugi volivci zapustili, dočim je bila pod MacDonaldovim vodstvom na tem, da postane volika in močna, za vlado sposobna politična stranka.

Angleško delavstvo je danes praktično brez parlamentarnega zastopstva. In to utegne postati za angleške notranje politične razmere zelo kvarno; kajti ako tako velik in iz upravičenih razlogov najmanj zadovoljen del državljanov ne more dati duška svojemu nezadovoljstvu in zahtevam v parlamentu, se zelo lahko izprevrže v element socialnih nemirov. Kdo naj ta razvoj prepreči in prevzame politično vodstvo v delavski stranki? Iz nekaterih znamenj bi se dalo sklepati, da sta MacDonald in Snowden tudi sedaj še s svojimi simpatijami na strani laburistične stranke in ni izključeno, da se ji znova posvetita, čim bo Narodna koalicijska izvršila svoje naloge.

Razvoj laburistične stranke bo odločil o bodočnosti angleškega parlamentarizma, ker je po razpadu liberalne stranke edina stranka, ki prihaja poleg konservativcev v poštev za sestavo alternativne vlade. Ko je bil Lloyd George uvidel, da liberalna stranka ni več kos nalogam parlamentarne levice, je delal na to, da bi te naloge prevzela delavska stranka. Le-ta se je pod pritiskom strokovnih organizacij temu poslanstvu odmaknila in povzročila, da se je liberalna stranka, ki je visela med levico in desnico, prelomila na tri dele. Po! dojem tega razočaranja je krenil pretežni del liberalcev, ki bi bili prešli drugič pod vodstvom Lloyd Georgea čisto gotovo k laburistom, na desno. Tako pa je Lloyd George privedel opoziciji poleg sebe le še svojega sina in svojo hčer ter par svojih domačih prijateljev.

Zagrebska vremenska napoved. Pretežno vedro, z malimi oblaki. Podnevi solučno in toplo, ponoči hladno.

Zapisrega novih poslancev

London, 2. nov. tg. Pričakuje se, da bo MacDonald danes sporočil javnosti razširjeno kabineto listo. Danes se prvič zbere tudi poslanska zbornica, ki pa bo volila samo govornike, nato pa bo prisega vseh novih poslancev. Seja se bo nato zaključila do jutri. Na jutrišnji seji pa se bo poslanski zbor sporočil prestolni govor o priliki otvoritve zgornje zbornice. Ni še gotovo, ali bodo volitve v grofijah na Angleškem in v Walesu potrdile volitve poslanske zbornice. V »Manchester Guardian« zastopa Lloyd George mnenje za koalicio med liberalci in delavsko stranko, kar pa je praktično brezpomembno, ker razpolaga Lloyd George samo s 4 poslanci.

Delavci odhlanjajo Lloyd Georgea

London, 2. nov. AA. Lloyd George je izjavil v intervjuju, ki ga je dal dopisniku »Manchester Guardian«, da morala delavska in liberalna stranka sodelovati za doseg skupnih ciljev. Konservativci mislijo, da snubi Lloyd George delavsko stranko, naj se priključi liberalom. Toda voditelj delavske stranke so to ponudbo Lloyd Georgea odbili, češ da morajo oni zasledovati politiko, ki bo koristna za delavske sloje. Delavska stranka ne more imeti istih ciljev kakor jih ima Lloyd George.

Cook mrtev

London, 2. nov. AA. Davi je umrl v 46. letu tajnik rudarske zveze A. J. Cook. Imel je več let ogromen upliv na člane rudarske federacije. Pred kratkim so mu odrezali nogo. Ko se je vrnil prehitro na delo, si je nakopal novo bolezen. Po daljšem bolehanju, si je podlegel.

Brezpomemben obisk

Washington, 2. nov. Z. Ob priliki prihoda italijanskega zunanjega ministra Grandija v Ameriko, ga je pričakovala cela vojska detektivov vse do ameriškega poslanstva. Ceremonije, ki se vrše pri prihodu tujih diplomatov, so popolnoma izostale. Zunanji minister Grandi bo ves čas svoje bivanja v Ameriki gost državnega tajnika Stimsona, s katerim bo imel razna pogajanja. Seveda se bo Grandi sestel tudi s Hooverjem, s katerim se bo dotaknil razorožitvenega vprašanja.

Sklep brez praktične urednosti

Zeneva, 2. nov. tg. Tako zvanemu oboroževalnemu premirju je do nočej pristopilo 36 držav. Število držav se bo najbrže še povečalo, ker sprejem močno omiljenega italijanskega predloga ne pomeni dancs mnogo več kakor samo moralčno gesto.

Matuskove iznovedi

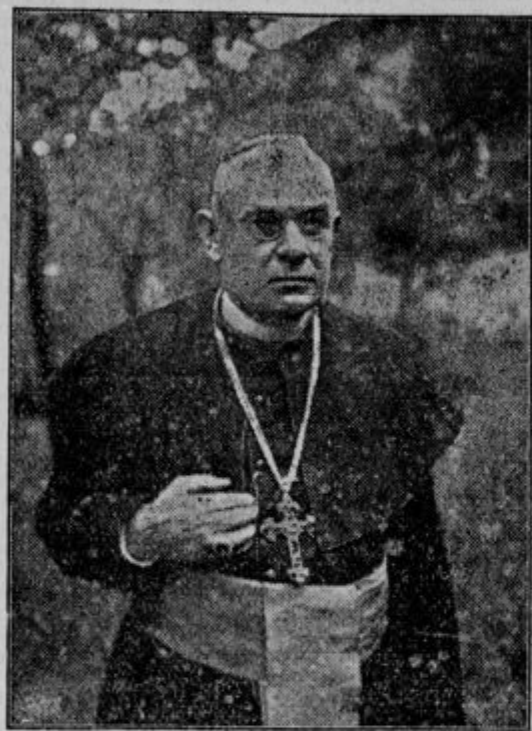
Budimpešta, 2. nov. Z. Policiji je po izjavah Matuske uspelo, da je prišlo ponovno do važnih razkritij. Matuska je dunajski policiji priznal, da je nameraval izvršiti še nekoliko atentatov ter v ta namen kupil nekoliko železnih cevi, ki jih je vrgel v neki potok. Matuska je pred policijo očrtal, kam je vrgel cevi ter je policija na označenem mestu v resnici našla osem železnih cevi. Cevi so istotako dolge kakor one, s katerimi je bil izvršen atentat na viaduktu smrti.

Budimpešta, 2. nov. Z. Kakor smo že poročali, je Stefan Laky nameraval izvršiti železniški atentat pri Orochagy. Svojo namero je takoj po aretaciji priznal pred prekim sodom. Madjarski krivnik je že na potu v Gyalo, da izvrši smrtno obsodbo, če bo od prekega sode obsojen na smrt.

Francosko pokopališče v Belgradu

Belgrad, 2. nov. 1. Danes je belgrajska občina slovesno predala novo vojaško pokopališče francoskih vojakov francoski župniji. Na pokopališču se je vršila ob asistenci duhovščine in diplomatskega zbora ganljiva svečanost za rajne vojaške. Na pokopališču leži 280 mrtvih francoskih vojakov.

Goriški metropolit dr. Fr. Sedej - odhaja

Ljubljana, 1. nov.

So ljudje in Gospodovi poslanci v javnem življenju, ki so se s svojim delom in svojo osebnostjo tako prikupili ljudstvu in tako zrastle z njegovo dušo, da je ljudska domišljija ne more zapostiti sile, ki bi jih mogla odstraniti z njihovega mesta; celo smrti odreka priprosta krščanska duša to pravico. Med te spada brezdvomno goriški nadškof František Sedej, od katerega se te dni poslavljajo goriški verniki, njegova duhovščina in njemu podrejeni škofje v Trstu, Poreču in Ljubljani ter ves slovenski narod.

Goriško ljudstvo izgubi svojega nadpastirja v času najhujše duhovne in gospodarske stiske, ki jo njegova zgodovina sploh pozna, v času, ko je videlo v njem in po njem v vesoljni Cerkvi edino tolažbo, edini up na boljše dni in poročstvo, da ga Bog vendar ni zavrgel in da je pred njim enakovredno z drugimi narodi. Njegova navzočnost na vzvišenem mestu goriškega metropolita je bila v dnevih silovitega navela fašističnega nacionalizma na Cerkev in v času njegovih poskusov, da bi si Cerkev podredil v svoje raznarodovalne namene, vernikom očiten znak veselja katoliške Cerkve, ki po naročilu svojega Ustanovitelja oznanja njegove nauke vsem narodom in kljubuje tudi najdržnejšim glavarjem tega sveta.

František Sedej, sin slovenskih gora, ni več goriški nadškof. Radi boleznijo je odstopil, pravi poročilo vaticanskega glasila, in sv. oče ga je imenoval za titularja nadškofijske cerkve v Egnini v Grčiji. Nadškofa Sedeja ni zrušila toliko telesna bolezen — po operaciji, ki jo je prejel v marcu, si je silo opomogel — kakor duha uničujoči boj s fašističnimi oblastniki za pravice Cerkve in slovenskega ljudstva, dolgo ga je mučil tudi občutek, da je v tem boju osamljen, in pa tudi skrb, kaj bo iz tega nesrečnega ljudstva, ki je že danes raztepeno po vsem svetu, in iz njegove duhovščine, ki že ne more kljubovati več nasilju, ko izgubi svojega zagovornika.

Ta strah, ali bo naslednik nadškofa Sedeja sin slovenske matere, ki bo edini mogel razumeti potrebe slovenskega ljudstva, in od katerega ima to ljudstvo tudi pravico, ali bo kos silno težkim nalogam goriškega metropolita, ki so mu podrejeni tudi ostali primorski škofje, ta strah muči danes vse slovenske katoličane. Primorska je težka preizkušnja za vesoljno katoliško Cerkve. Ne smemo pozabiti, da gledajo nanjo pozorno vsi nasprotniki Cerkve. Poslanica, ki jo je sv. oče poslal goriškemu nadškofu ob priliki praznovanja 25-letnice in s katero je javno pred najhujšimi sovražniki slovenskega ljudstva potrdil njegovo delo za obrambo njegove naravnih pravic v cerkvi, nam je v poročstvo, da bodo sovražniki Cerkve osramočeni. Zato pričakujemo imenovanje naslednika nadškofa Sedeja s polnim zaupanjem.

Odhajajočemu nadškofu bo gotovo največja tolažba zavest, da je ostal do zadnjega zvest svojji Cerkvi in svojemu ljudstvu.

Srbski guslar v Ljubljani

V Ljubljano je prišel mladi srbski narodni guslar g. Milovan Barjaktarović. Slovi za najboljšega narodnega guslarja, tolmača srbsko-hrvatskih junaških narodnih pesmi. Mladi umetnik je šolan

človek, ki je dovršil srednjo šolo. Že dijak je bil prosvetni delavec. Prosvetno ministarstvo v Beogradu ga je proglasilo za prvega in najboljšega umetnika narodnih pesmi. Koncertiral je že po vsej državi. Sedaj je namenjen v inozemstvo. Pred odhodom bo nastopil v Ljubljani, v Celju in Mariboru. V Ljubljani bo prednašal narodne pesmi tudi po šolah.

Vladika nadškof dr. Fr. Borgija Sedej se je rodil dne 10. oktobra 1854. leta v Cerknem na Goriškem, in sicer v častiljivi Anžigovčevi hiši, ki stoji baje že od leta 1685. Mladi František je že v zgodnji mladosti kazal izredno nadarjenost, tako da je stric Jakob bodril očeta in mu v proroškem duhu prigovarjal: »Daj, daj fanta v šolo; bo še škof!« In res, izpolnila se je želja dečku in sorodnikom, šel je v šolo, in izpolnila se je stričeva proročba: postal je že pred 25 leti goriški nadškof.

Vpisali so ga v Gorici v normalko; bil je vse-skozi odlični dijak. Pomagal si je, kakor veliko slovenskih dijakov prejšnje dobe, s podporami: hrano je dobival pri oo. frančiškanih na Kostanjevici. Ko je l. 1872. z odliko dovršil 7. gimn. razred, je bil sprejet v bogoslovje in je v l. 1873. z odliko dovršil 8. gimn. razred, maturo in 1. letnik bogoslovja.

Po končanih bogoslovnih študijah je bil dne 26. avg. 1877, šele 23 let star, posvečen v duhovnika in je pel svojo novo mašo v domači cerkvi sv. Ane v Cerknem, kjer je ostal eno leto kaplan. Po kratki dobi kaplanovanja v Ševreljah ga je poslal tedanji nadškof Gollmayer v Avguštinje na Dunaj, kjer je bil že l. 1883. leta promoviran za doktorja bogoslovja. Vrnil se je v Gorico in bil imenovan za profesorja bogoslovja.

Ko pa je odšel dvorni kaplan dr. Napotnik z Dunaja na svoje novo službeno mesto, je bil pozvan mladi profesor na dvor za kaplana in vodjo Avguštinje. Domovina pa ga ni mogla pogrešati. Ko je prišel v Gorico za nadškofa dr. Missia, ga je pozval domov ter ga imenoval za kanonika, stolnega župnika in profesorja bogoslovja. Vse te službe je vršil do leta 1906., ko je bil dne 20. februarja imenovan in 18. marca posvečen in vstoličen za goriškega nadškofa.

To odgovorno mesto je oddržal do danes in vodil svojo nadškofijsko pač v najtežjih letih svetovnih homatij in v razmerah, ki zahtevajo v resnici močnega, božjega poslanca, kakršen je odlični vladika. Nobena dežela ni med vojno toliko trpela, kot naša Goriška, nobeni škofiji ni bil naložen tak križev pot, kot ga hodi njegova nadškofijska se vedno. Tudi sam je moral zadeti križ in se umakniti leta 1914. v svoj domači kraj, odkoder je prišel pozneje v Štirnjo in se smel in mogel vrniti v Gorico šele leta 1917.

Dne 26. avgusta 1927 je praznoval v Gorici svoj zlatomašinski jubilej, katerega se je udeležila skoro vsa duhovščina goriške nadškofijske. Naslednji dan se je po odpeljal v svoj rojstni kraj, kjer je ponovil ob veliki slavnosti domače župnije svoj zlatomašinski jubilej pri istem oltarju, pri kate-

Katoliški škofje svojemu ljudstvu

Pretrsljivo pastirsko pismo jugoslovanskih škofov

Zagreb, 1. novembra.

Na škofovskih konferencah v Zagrebu od 12. do 16. oktobra so jugoslovanski škofje sklenili izdati vsem katoličanom Jugoslavije pastirski list, ki ga danes prinaša »Hrvatska Strazac«. Pastirski list ima dva dela: kulturno-verski in socialno-katoliški del.

V uvodu pravijo škofje: »Živimo v zelo resnih časih. Kakor strašna kuga se širi po svetu odpor proti Bogu in odpad od Boga. Namesto vere v Boga se vedno bolj bohoti lažljivo in napačno mnenje, da je življenje na zemlji edini človekov smoter. Tudi pri nas že divja ta brezverska kuga, iz katere — kakor drugod — tudi pri nas izvirajo razne gospodarske nesreče... Zato se zavajamo dolžnosti, ki jih ravno zaradi naše vere imamo vsakdo izmed nas do svojega bližnjega. Vera brez del je mrtva.«

V prvem delu pastirskega pisma nato nadaljujejo škofje:

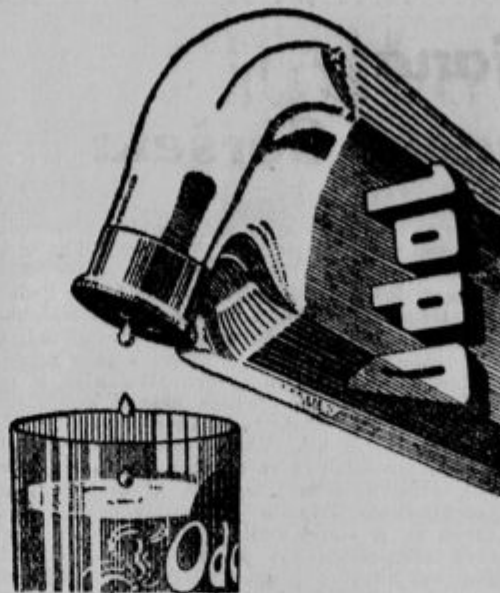
Odkrit boj proti Bogu nije na vse načine tisto strašno brezboštvo v Rusiji... Toda pomagati in pristaši tega brezboštva ter boljševizma prodirajo vedno bolj iz Rusije v druge države. In gledati moramo, kako se celo po naših vaseh, da ne govorimo o mestih in industrijskih krajih, vedno pogostejše pojavljajo ljudje, ki sejejo mržnjo proti Božjemu zakonu. To nam napoveduje in pripravlja strašno prihodnost. Prihodnost, ko v človeški družbi ne bo več vladal Bog, marveč surova in kruta pest in ko bo namesto svobode, ki je obljubljena otrokom božjim, zavladalo suženjstvo in namesto bratstva brezobzirni boj za pridobivanje in uživanje.

Pri nas že gremo po teli polih, da bi se posamezniki in sploh družba, posebno pa mladina, naravnali na brezbožno pojmovanje življenja. To brezboštvo se imenuje naturalizem, ki zamuje vso razvedro Božjo resnico, izpodbija vsako ustanovo katoliške cerkve, širi nauk, ki ne pozna ne Boga ne neumrjoče duše, trdi, da je človek po naravi dober in da mu ni treba Boga, vere, molitve in zakramentov, da ostane dober. To brezbožno pojmovanje življenja uči, da je treba gnošteviti vsako mišljenje, versko in brezversko. V resnici pa mu vere ni mar, a katoliška mu je vedno trn v peti... Naturalizem veruje v zakon, da v življenjskem boju zmaga tisto, ki je močnejše... Hoče sebe in svoj nazor, ki odklanja vero v Boga, postaviti na njeno mesto...

Različna so pota, po katerih naturalizem odvrta človeka od vere in Boga. V časopisu, knjigah in predavanjih izrečno pobija krščanski nauk ter smeje verske obrede in se jim roga. A ker dobro ve, da je najhujše tudi ubiti vero v srcih, če se človek uda naravstveni pokvarjenosti, si prizadeva na stečaj odpreti vrata moralnemu razkroju. Na naših morskih obalah in rekah se očitno razkriva razbrzdanost ob času, ko ožive kopališča. To je tisti kult nagote, ki ga moramo najstrožje obsoditi. V zadnjem času se ta kult nagote pričenja širiti tudi po planinskih krajih. Celo po raznih tako zvanih počitniških kolonijah šolske mladine ga je opaziti. Kdo ne bi videl, da se v tem narodu in njegovi mladini odpirajo pota v sramotno moralno propast? Isto opazamo v kinih in gledališčih. Mnogokrat se turistični izleti prirejajo po programih, kakor da ni Boga, ki nam zapoveduje ob nedeljah in praznikih izvrševati dolžnosti, ki jih nalaga Cerkev vernikom.

Še huje je, ko se prirejuje zleti za telovadne nastope, ki se vrše redno ravno na zapovedane praznike ob času javne božje službe ter se tako ljudstvo odvrača od praznovanja praznikov. In nemoteno se ob nedeljah in praznikih vršijo hlapčevska dela. Pa se še čudimo, ko udarja po nas pravična Božja roka!

Ob prepovedanem času prirejajo plesne zabave razna društva, celo mladinska društva, ki trdijo, da se ne vrtkajo v vero nikogar; toda s svojim delovanjem izpodbijajo zakon Božji in cerkveni! Brezbožni naturalizem se širi med nami s slabo vzgojo mladine. Javlja se v družabnem življenju

ODOL
vsebuje izredno učinkovit
antiseptikum, ki še ure po
spranju ust učinkuje.

ODOL
priporočajo strokovnjaki
kot najboljšo negovalno
sredstvo za usta.

erm je daroval svojo prvo sv. daritev. 25. marca je praznoval ob neizmernem veselju svojih vernikov 25-letnico svojega škofijskega pastirovanja. Njemu v veliko tolažbo in njegovim nasprotnikom pa v veliko ponižanje je dan poprej prispela iz Rim poslanica sv. očeta, v kateri mu vrhovni glavar sv. Cerkve izraža popolno zaupanje in priznanje za njegovo delo. Komaj se je slavje končalo, ko je moral nadškof radi posledice operacije kile leči in poslej se ni mogel povsem okrepiti. — Prijatelji so ga nagovarjali, da bi del poslov odložil koadjutorju, ki bi ga imenoval sv. oče, toda on je dejal, da bo raje sam delal do konca. Nedavno se je mudil v Gorici apostolski vizitator Luca Paseto in njemu v roke je nadškof Sedej podal svojo demisijo.

pod geslom unifikacije, to je zedinjenja vsega, v namenu, da se med drugim izruje iz ljudstva vsaka razlika in veri, posebno pa, da se odstrani naša katoliška vera. Brezbožni naturalizem se kaže v geslu medsebojne strpnosti, a na podlagi, da so vse vere enako vredne, kar mora ne le vsak katoličan in kristjan, ampak vsak trezen človek obsoditi. Med tem pa se popolnoma pozablja Božja zapoved: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«, ki edina postavlja na prave temelje medsebojne strpnosti.

Ta načela brezbožnega naturalizma odločno obsodimo, ker odklanja vsako vero v Boga. Obsodimo ga, ker vodi v brezboštvo ter v današnjih razmerah ustvarja najboljše pogoje, da se pri nas širi oni brezbožni boljševizem. »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«, ki edina postavlja na prave temelje medsebojne strpnosti.

Otroci in mladina, ki se vzgajajo v kakršnikoli obliki naturalizma, se danes vzgajajo za brezbožni materializem ter bodo prej ali slej postali njegovi goreči bojovníci. In ko kažemo na te strašne posledice naturalistične mladinske vzgoje, moramo dvigniti glas odločnega protesta, ker se katoliški Cerkev, tej najboljji vzgojiteljici mladine in najresnejši varuhinji vsakega reda, v državi in družbi kratijo od Boga in dane pravice, da bi mogla začeti mladino ves naravno vzgajati v okrilju svojih resničnih načel. Naravnost strašno je, kako se na eni strani onemogoča katoliško mladino vzgajati v duhu svoje vere, ko se na drugi strani na vsej fronti ne le dopušta, ampak celo naganja in sili, da se naša mladina vzgaja brezversko v zmislu brezbožnega naturalizma.

Toda ne smemo pozabiti, da otroci in njihova vzgoja po Božjem zakonu, ki ga nobena oblast sveta ne more spremeniti, pripadajo najprej Cerkvi in njihovim staršem. Starši imajo ogromno dolžnost, za katero bodo nekoč pred Bogom dajali strogo odgovor, brigati se za krščansko vzgojo svojih otrok ter odstraniti od njih vsak vpliv vzgoje v katerikoli naturalistični obliki. Naše globoko prepričanje je, da domovini in državi more odročiti služiti le tista vzgoja, ki temelji v Bogu! To velja za vse čase in za vse države, posebno pa danes. Večna resnica je, kar je izrekel sam Sveti Duh: »Blagor narodu, ki mu je Gospodar njegov Bog!«

V drugem delu svojega pastirskega pisma se pečejo jugoslovanski škofje s socialnimi dolžnostmi katoličanov v sedanjem času ter pravijo:

V tesni zvezi z odpadom od Boga, kakršnega pripravljala naturalistična vzgoja in ga brezobzirno izvaja boljševizem, je pojav neposipne bede v vrstah naše družbe. Beda je res vedno bila v človeški družbi, kar je posledica že prvega odpada od Boga od strani našega praočeta Adama. Toda dejavna vera za Boga jo zelo olajšuje. V svitu krščanstva zopet vidimo, kako se sam božji sin Jezus Kristus naravnost istoveti z bednimi in nesrečnimi našimi bližnjiki, ker je slovesno izjavil: »Karkoli ste storili kateremu od mojih najmanjših bratov, ste meni storili.« Katoliška cerkev nas vedno opozarja, da nam je drugi vidni Kristus vsak naš bližnji, ki se nahaja v bedi in nesreči, bodisi otrok, ki si sam še ne more pomagati, kakor delavec, ki ne more najti dela. Zato ni nikako čudo, da v krilu katoliške cerkve ni niti enega svetnika in svetnice božje, da sploh ni niti enega zares katoliškega vernika, ki se ne bi odlikoval v dejavni ljubezni do Boga.

Danes se toliko ljudi obnaša, kakor da ne bi imeli vere v Kristusa, ampak povsod iščejo samega sebe. In to je eden največjih razlogov, da je danes na svetu toliko bede in nesreče.

Zato škofje opozarjajo na veliko okrožnico papeža Leona XIII. »Rerum novarum« o delavskem vprašanju ter na novo okrožnico sedanjega papeža, ki je bila izdana ob 40-letnici Leonove. — Nato nadaljujejo:

Posledica današnje velike stiske in gospodarske krize je, da neštivilno dobrih in dostojnih ljudi išče dela. Hoteli bi delati, a ne morejo do-

biti dela in ne morejo zaslužiti kruha sebi in svoji družini. Številni otroci prosijo očeta in mater kruha ter gladujejo. Toda ona dva jim ga ne moreta dati in ne moreta jim ogreti mrzle sobe. Z vseh strani sveta prihajajo vesti o strašni bedi. Tudi pri nas je beda povsod: po vaseh, ki se preživljajo z vinogradništvom, kmetijstvom in gozdno industrijo. Beda je posebno tam, kjer so rudniki in tovarne. Sedaj je prišel čas, da pokažete, da ste res pravi učenci Kristusovi, ki v nesrečnem bližnjiku vidite drugega Kristusa, ki ste pripravljeni deliti z njim, kar imate. Odprite srce za siromake, odprite svoje roke in pomagajte jim, hitite na pomoč siromašnim staršem, kakor hitro vidite, da so v bedi in nesreči. Ne čakajte, da bodo prišli prej k vam in Vas prosili za pomoč. Glejte rajši zgled našega dragega Odrašenika, ki je sam od sebe rekel: »Ljudstvo se mi smilje, ko je zagledal okrog sebe lačne tisoče in se je takoj zavzel za nje. Tako delajte tudi vi! Prepričani bodite, da boste od tega imeli samo božji blagoslov.

Ko gledamo po svetu tolikšno bedo, Vas pozivljamo, da se zaradi ljubezni do bližnjega odrečete vsake bučne zabave, posebno pa zabave s plesom. Take zabave v današnjih težkih časih se nikakor ne spodobijo vernikom, ki v siromaku gledajo drugega Kristusa. Kako se more krščanski človek mirnega srca udeleževati takih zabav, ko morda v podzemlju ali v podstrešju iste hiše, v kateri se veseli sam, siromašna delavska družina gladuje in trepeče od mraza? Darujte raje siromakom tiste mnogokrat dovolj velike vsote, ki bi jih drugače izdali za zabavo. Na isto dejavno ljubezen kličejo tudi vas, premožne starše, posebno pa žene in dekleta, v kolikor ste navajene, da si za zimo nabavljate dragocene modne obleke. Radi Jezusa prenehajte s tem! Pustite sploh vsak luksuz in rajši vse svoje prihranke, kolikor boste s tem prihranili, dajte Bogu za siromake.

Toda uspešna pomoč za vse delavske, kmetijske in uradniške sloje ter uspešno, organizirano karitativno delo brez strokovnega znanja, je nemogoče. Zato se obračamo na vse vrste tiste naše inteligence, ki veruje v Jezusa Kristusa in sprejema njegove božje muke. Posebno pa se obračamo na naše mlade akademike, da se z vso ljubeznijo posvetijo resnemu proučevanju družabnih vprašanj v svitu krščanskih načel, posebno pa delavskega in kmečkega vprašanja. Brez izobraženih strokovnjakov ni mogoče misliti na uspešno reševanje težkih vprašanj današnje družabne krize. Tudi tak študij je lep doprinos v zmislu božje zapovedi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

Videli smo torej današnji družbi, ki živi brez Boga ter dirja v gotovo propast. Edina rešitev je Kristus in njegov zakon. Zato smo vas pozvali, da odločno zavrzete razne oblike današnjih brezverskih struj in da, vršec največje zapoved božje, prizovete nase in na vse človeško družbo obilico božjega blagoslova.

Ta pastirski list je podpisalo 20 jugoslovanskih škofov.

Na grobu vojnih žrtev v Ljubljani. Na tradicionalni žalni slovesnosti v počastitev vojnih žrtev govori g. kurat Bonač svoj spominski govor.

Na dan vseh svetih na ljubljanskem pokopališču: Združeni pevski zbori pojo.

Dve otroški tragediji

V okolici Novega Sada sta se zgodili te dni dve nesreči, ki sta zahtevali smrti dveh otročev. V vasi Tirija se je igral na dvorišču svojega očeta njegov 2-letni sinček. Oče Miha Duduarski je premožen kmet. Domači so imeli mnogo dela, zato se nihče ni menil za dvehletnega pobiča, ki se je motovillil okrog čebrov, v katerih je bila deževnica. Naenkrat je deček, ki je plezal na čebre in se igral z vodo, omahnil in je z glavo padel v polni čeber. Ker nesreče ni nihče o pravem času opazil, je deček utonil in so ga mrtvega potegnili iz čebra. Pri vsej žalosti za izgubljenim sinčkom bodo starši še kaznovani.

Drugi slučaj se je pa zgodil pri Sv. Ivanu 9 let stari sin Jovana Pejaka, je hotel v petek zvečer piti vodo. Prišel je v temno kuhinjo ter iskal tipaje vrč v kateri nje navadno voda. V tem pa je pograbil lonec, v katerem je bila raztopljena sode. Ker je bil zelo žejen, je pil v velikih požirkih. Brž je opazil zmoto, je bilo že prepozno. V strašnih bolečinah se je nezavesten zgrudil. Pri tem se mu je ostanek tekočine polil po glavi in po telesu. Fant je dobil tako težke notranje poškodbe, a tudi od zunaj je bil zelo razjedan. Prepeljali so ga k zdravniku, ki mu pa ni mogel pomagati in je fantič v soboto v groznih mukah umrl. Preiskava je ugotovila, da ni nihče kriv fantove nesreče. V tem slučaju vsaj starši ne bodo kaznovani.

Ljubljana

Razstava Franceta Goršeta

Ljubljana, 2. novembra.

Včeraj je odprl v Jakopičevem paviljonu mladi slovenski kipar France Gorše razstavo svojih plastik, risb in lesorezov. Gorše je veliko upanje sodobne slovenske likovne umetnosti, ker je s svojim dosedanjim delom pokazal izredne umetniške vrline. Njegovo delo je resno in njegove umetniške ambicije vseskozi poštene. Sedanja razstava, o kateri otvoritvi je poročal že današnji »Slovenski list«, je pokazala Goršeta z vsemi njegovimi dobrimi lastnostmi. Gorše sam ni napravil za razstavo skoraj nobene reklame, zato pa so mu jo napravili drugi, ker vedo, kako odlične umetnine so razstavljene. Že prvi dan razstave pomenja za Goršeta velik uspeh. Že prvi dan je obiskalo razstavo mnogo občanov, ki ljubijo umetnost. Tudi prodaj je že nekaj svojih del. Za »Materinstvo«, ki je nedvomno najodličnejša umetnina na razstavi, se zvedo ni pojavil noben interesent. Za tako plastiko bi se morala v prvi vrsti zanimati kakšna institucija ali urad. Res bi bilo škoda, če bi slučaj nanesel, da bi ta umetnina odšla v tujino.

Gorše je v svoji umetnosti predvsem realist. Od sodobnih umetniških struj je pridobil toliko, da je svoje nagnjenje do stvarnega realizma opazil z veliko zmogljivostjo močnega in ostrega karakteri-

ziranja, ki se pri njem pojavlja zlasti pri portretih (Magnaja, France Vodnik itd.). Med ostalimi odličnimi deli naj omenjamo še »Madonno«, ki jo je kupil — ne morda kakšen bogat mecen — ampak skromen duševni delavec, časnikar Anton Potbovšek. Dalje omenjamo še nežno lepo »Močuško«, ki bi ji mogel kipar dati po vsej pravici tudi naslov »Materinska sreča«, o kateri s tako pristno pristojnostjo ta umetnina govori. Mučenike je pretežljiva plastika, ki presune najbolj zaradi tega, ker ni prav nič idealizirana. Idealiziranje je sploh Goršetu povsem tuje. Vse 31 razstavljene plastike so same umetnine in se Goršetu poznajo, da je tudi velik avtokritik, torej lastnost, ki jo težko dobiš v umetniškem življenju. 13 razstavljenih risb dokazuje, da je Gorše tudi odlični risar in izvirni karikaturist. Lesorezov pri nas ne cenijo toliko, odkar so jih pričeli uporabljati razni ilustratorji manjših umetniških kvalitet. Gorše je s svojimi petimi lesorezi, od katerih omenjamo samo »Legendo o ptičjem gnezdu«, pokazal, da je lesorez tudi resno umetniško sredstvo izražanja.

Razstava bo odprta samo do 10. novembra. Vsem, ki cenijo in spoštujejo pristno likovno umetnost, svetujemo, naj ne zamude te prilike in naj si razstavo ogledajo.

Pavel Barkov umrl

Ljubljana, 2. novembra.

O težki nesreči, ki se je pripetila v soboto ob pol 9 zvečer pred Stadionom, smo poročali že v nedeljo in tudi današnji »Slovenski list« objavila poročilo. 32 letni ruski emigrant Pavel Barkov, inženir hidroelektričnega oddelka banske uprave, je tedaj hotel ustaviti tovorni avto Ljubljanske gradbene družbe, ki ga je imel v temi za avto. Sofer je Barkova opazil, mislil pa je, da se bo že sam umaknil, ko bo spoznal svojo zmotu. Avto je Barkova podrl in nesrečnik je obležal nezavesten, s strahovitimi poškodbami. V bolnišnici, kamor ga je prepeljal reševalni avto, so ugotovili, da ima Barkov natrto črepijo, zmečkan prsni koš in zlomljeni obe nogi. Vsako do za takimi strahovitimi poškodbami takoj umri, ali žilava ruska narava Barkovega se je borila dolgo časa s smrtjo. Barkov je bil nezavesten od nesreče dalje pa do danes popoldne, ko je za poškodbami umrl, torej 40 ur.

Tragična smrt simpatičnega Rusa je vzbudila splošno obžalovanje, zlasti pa med njegovimi znanci, ki so poznali njegovo življenjsko energijo. Saj si je Barkov med študijami sam služil kruh — kot konjski hlapec na Selu. Naj mu sveti večna luč!

Auto povozil otroka

Ljubljana, 2. nov.

Danes okrog 5 popoldne se je pripetila v Šiški težka nesreča. Iz Št. Vida je privozil s svojim avtom ing. Killer. Na Celovški cesti pa je skočil pred avto nenkrat neki majhen otrok, ki ga je avto podrl. Ing. Killer je avto takoj ustavil, naložil otroka na avto in ga odpeljal v bolnišnico. Otrok je Danijel Kuralt in je star 2 leti. Otrok je nevarno poškodovan na glavi.

NAZNANILO!

Naznanjam svojim cenj. naročnikom, da sem se preselil v Selenburgovo ul. 7/L (Jadranska banka). Krojaški atelje Sušnik.

© Kongregacija Kraljice presv. rojnega venca. Sestre! Pridite, da spremimo Bogomilo na njeni zadnji poti v sredo ob 2 pop. z Dunajske ceste št. 17. Prvi petek ob četrni na 7 bo v Alojzijeveštvu sv. masha zadušnica zanjo. — Udeležimo se je vse!

© Čudež. Včeraj je bil ponedeljek in vendar ni ljubljanska bolnišnica sprejela niti enega pretepača, junaka nožev ali druge žrve pretepev. Vprašanje je, ali so se pretepači kmalu je zmordili ali pa so imeli toliko spoštovanja pred praznikom mrtvih, da se — kakor nam je dosedaj znano — niso nikjer na Kranjskem pretepal. Vsekakor — hvalevredno!

© Polcija je imela mir. Bojazen, da bodo praznik vseh svetih izbrali drzni vlomilci in drugi tatovi ter zase plodnostno izkoristili priliko, ko je prebivalstvo odšlo na pokopališče, se k sreči ni uresničilo. Do sedaj ni bila prijavljena nobena večja tatvina ali vlom na praznik. Čeprav je bil promet na pokopališče pri Sv. Križu ogromen,

Zimske suknje, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

vendar ni nikjer prišlo do nobene večje prometne nesreče. Tako je imela policija na praznik mir.

© Darovi za stradalce: Pisarna Rdečega križa v Wolfovi ulici je prejela od občastnega odbora Podmladka R. kr. v Ljubljani Din 531.70 kot zbirko šol, in sicer: Osnovne šole: Preserje 50 Din; Bučka 56 Din; Št. Vid nad Ljubljano 122.05 Din; Tezno 32.15; gimnazija v Kočevju 271.50 Din, izrecno za Belo Krajino. Občina Jurjevica, okraj Kočevje 200 Din; občina Dolenja vas, okraj Kočevje 400 Din. — Ta dva zneska sta bila nakazana občastnemu odboru Rdečega križa. — Iskrena hvala!

© Vrina, pristno štajersko, domače, belo in rdeče, liter po 12 Din toči delikatesa Sotelsk, Gradišče 10.

Zgodovina novomeškega pokopališča

Kakor povsod, tako so tudi v Novem mestu prvo pokopališče okrog župne, to je kapljiške cerkve. Kakor mati sredi svojih otrok, tako je stala ponosna kapljiška cerkev med grobovi, da ob njej počivajo in čakajo vstajanja njeni otroci. Ko je dal Jožef II. postaviti, ki je zahtevala odstranitev pokopališča od človeških bivalj, so se kapljiški gospodje umaknili na kapljiški hrib, kjer je novo pokopališče blagoslovil prost Jakobin dne 24. septembra 1725. Prva je bila na tem pokopališču pokopana 39 let stara Elizabeta Pensa. — Na kapljiškem hribu so pokopavali do leta 1799, ko je prost Zierheim dosegel, da se je smelo obnoviti pokopališče ob kapljiški cerkvi. Prvega so v tej dobi pokopali 12 let starega Franca Sedeja, in sicer dne 23. januarja 1799, zadnjega pa 82 let starega Miha Bertoničja, ki je umrl 10. maja 1810. Ko je francosko gospodstvo zahtevalo leta 1810, da se pokopališče zopet odstrani od cerkve, so nehali pokopavati. Sedaj niso šli več na kapljiški hrib, marveč so ostali v bližini kapljiške cerkve, pa so se poslužili velikega dela nekdanjega kapucinskega samostanskega vrta. To pokopališče je blagoslovil l. 1810 župnik, kanonik in dekan Mihael Sešek. Prva ki je bila pokopana na tem pokopališču je bila 56 let stara Konstanca Uršič, ki je umrla 8. junija za jetko. Pokopavali so na tem pokopališču dolgo dobo — 115 let — in zadnja je bila pokopana na njem 6 dni stara Cirila Springer iz Mirnoveške župnije.

Na Belo nedeljo, dne 10. aprila 1925 je pa bilo blagoslovljeno sedanje novo pokopališče ob Ločenski cesti. Od tedaj naprej pokopujejo vse mrtve izključno le na tem pokopališču. Pokopališče, ki je last kapljiške in mestne župne cerkve sv. Nikolaja, se polagoma urejuje. Popolnoma ga bo mogoče urediti šele, ko bosta stali na pokopališču kapela in mrtvašnica. Najbrže bo vse dograjeno do marca l. 1934.

Maribor

Nova šola v magdalenskem predmestju

Maribor, 2. novembra.

Po zaslugi Mestne hranilnice mariborske slopa vprašanje gradnje novega šolskega poslopja na desnem bregu Drave v zaključni štadij. Te dni se je vršila seja gradbenega odbora, ki se je konstituiral na novo kooptiral še dva člana ter je sestavljen sledeče: predsednik mestni župan dr. Juvan, odborniki: ravnatelj monsg. dr. Jerovšek, ravnatelj dr. Hraštelj, ravn. mestnega gradbenega urada ing. Černe, višji mestni zdravnik dr. Wankmüller, stavbni nadzornik Madile, ravnatelj Humek, prof. dr. Strmšek, prof. Fink, nadzornik Tomazič, Grčar, upravitelj Juvančičeva in upravitelj Lukman. Iz srede odbora se je izvolil ožji osek, v katerem so šolski strokovnjaki in oba tehnična referenta mestne občine. Naloga osekda bo izbrati gradbeni prostor, ki bi bil najprimernejši, in proučiti, koliko pritlikin (kabineto, oblačilnic itd.) bi bilo potreba v šolski zgradbi z 20 razredi in koliko bi stala oprema.

V zvezi k temu pripominjamo, da je prevladalo mnenje, da se bo zgradilo veliko šolsko poslopje z najmanj 20 razredi, ker je praksa pokazala, da so manjše šole v mestih neprimerne. Z gradbo takega poslopja, kjer pride pod streho poleg osnovne tudi deska meščanska, pa bo svedo znatno preokrajšana vsota, katero je namenila žrtvovati Mestna hranilnica. Stroški za novo šolo bodo predvidoma znašali 6 milijonov Din, hranilnica prispeva pa 4 milijone. Ostanek od dveh milijonov bi se razdelil tako, da prevzame en milijon mestna občina, en milijon pa okoliške občine. Pričakovati je, da se sedaj okoliške občine ne bodo

upirale prispevati to vsoto, ki po razdelitvi po posebnem ključu itak ne bo velika ter se giblje v razmerju otrok, ki obiskujejo iz dotične občine mestne šole. Ako bi se bilo gradilo poslopje brez pomoči mestne hranilnice, bi odpadla na okoliške občine vsota poldrugi milijon Din, dočim bi mesto Maribor prispevalo 4 in pol milijona. Preteklo bi pa bilo gotovo še mnogo časa, predno bi bilo mogoče ta načrt izvesti brez tuje pomoči, zlasti ker so se predmestne občine krčevito upirale prispevati zahtevano vsoto.

Aktualno je postalo sedaj tudi vprašanje prostora za novo šolo. V javnosti se o tem mnogo govori ter nasvetujejo raznovrstni prostori. Upoštevajo vredna sta pa le dva predloga in sicer naj bi se zgradilo novo šolsko poslopje ali za Pokojniškim zavodom ali pa na vogalu Frankopanske in Magdalenske ulice na Staudingerjevem posestvu. Proti prvemu prostoru pa govori več upoštevajo vrednih razlogov. Predvsem bi bilo treba stavbeni svet kupiti, dalje bi bila nova šola preveč oddaljena od mestnih delov, za katere je pravzaprav zgrajena, poleg tega pa je prostor preveč prometen in ima v ozadju v bližini železnico, kar ni primerno za učni zavod. Mnogo primernejši bi bil gotovo na Staudingerjevem posestvu. Svet je itak občinski ter bi stavbišče prišlo zastonj. Poleg tega je tu nekaj centum novosnujočega se mestnega dela, ki čimdalje tesneje oklepa od obeh strani kadetnico ter se širi proti Zgornjemu in Spodnjem Radvanju. Vprašanje bo tudi, kaj z opuščeno magdalensko šolo. Prostori bi se morda dali preurediti v stanovanjske svrhe, za drugo so pa neuporabni.

Na Vernih duš dan so bile v vseh tukajšnjih farnih cerkvah slovesne zadušnice za pokojne župljane. V kapeli na starem mestnem pokopališču so bile tri tihe svete maše. Iz magdalenske cerkve je šla procesija na farno pokopališče.

Zadušnica za vojne žrtve. Združenje vojnih invalidov sporoča, da se bo vršila v četrtek, 5. novembra ob 9 dop. v stolnici zadušnica za vojne žrtve.

Iz zdravniške službe. V Novo mesto je premešen primarij ženske bolnišnice dr. Josip Benčan. V Mariboru si je s svojim uspešnim zdravljenjem pridobil zaupanje in spoštovanje vseh krogov. V Novem mestu prevzame ravnateljstvo tamnošnje bolnišnice.

Iz šolske službe. Pred kratkim upokojeni profesor na tukajšnjem moškem učiteljski Anton Gvajc je zopet imenovan za honorarnega profesorja.

Katoliška omladina pripravlja za nedeljo, dne 15. t. m. znano šaloigro v treh dejanjih »Navihanec«. Med odmor bi se sviral spopolnjen tamburaški zbor.

Poceni meso. Danes v torek bo v smislu sporočila mestnega načelnika, ki smo ga prejeli včeraj jutraj, od sedmih naprej na stojnici za oporečeno meso pri mestni klavnicni prodaja 500 kg govedine po šest Din kilogram.

Rapidovci v Gradcu. Pri sobotnem srečanju Rapidovcev z moštvov graškega športnega kluba je bil rezultat 5:2 (3:1) za Gradčane.

Izprememba voznega reda Maribor-Selnica. Z včerajšnjim dnem se je izpremenil voznik na progi Maribor-Selnica in sicer odhaja sedaj mestni avtobus jutraj ob 6.15 izpred glavnega kolodvora in ob 6.30 z Glavnega trga. Odhod iz Selnice ob 7.20. — Opoldne odhod ob 12 z glavnega kolodvora in ob 12.50 z Glavnega trga. Odhod iz Selnice ob 13. Popoldne odhaja avtobus ob 17.54 z glavnega kolodvora, ob 18 z Glavnega trga, odhaja pa iz Selnice ob 18.45. Navedeni vozniki čas je veljaven za vse delavnice, nedelje in praznike.

Mariborska drama pripravlja vprizoritev Cankarjevga dela »Kralj na Betajnovci« v režiji Joška Koviča. Premijera bo še v tej polovici meseca novembra.

Ljudsko gibanje. V preteklem mesecu je bilo v Mariboru rojenih 94 otrok in sicer 46 moških in 48 ženskega spola. Umrla je 60 oseb, 29 moških in 31 žensk, porok je bilo 61.

Rjavca orla, ki se vedno vzbuja pozornost obiskovalcev nagačevalca Zieringerja, bodo pustili še do nedelje pri življenju, potem mu bodo dali strihina ter ga nagačili.

Nepričakovana prometna ovira je zavrla včeraj dopoldne za nekaj časa ves promet med glavnim in koruškim kolodvorom. Velik selilni voz za pohištvo tvrdke Schencker je zavozljal na prehod preko proge nasproti Magdalenskemu parku tako nespretno, da so se kolesa ravno sredi tirov zakvačila med tračnice ter niso mogli navzle vsem

naporom premakniti voza z mesta. Med tem časom je že pripadala lokomotiva v smeri od koruškega kolodvora, od druge strani pa se je tudi že čulo piskanje vlada, vozečega z glavnega kolodvora. Strojovodje so se pravočasno zavirali lokomotivi ter s tem preprečili usodno nesrečo. Z veliko muko se je posrežilo čez nekaj časa spraviti voz tako, da so osvojedili časovno in tir, po katerem se je razvijal promet tako dolgo, dokler niso odpeljali ovire s proge.

V Zgornjem Radvanju je umrl v starosti 75 let posestnik Ivan Pahler; pogreb blagopokojnega bo danes ob 14 iz hiše žalosti na radvanjsko pokopališče. Blagumu rajnkemu trajen spomin, žalujočim naše globoko sožalje. — Na Zerkovski cesti 61 pa je preminul posestnik Ivan Sorgo; pokopali ga bodo danes ob na magdalenskem pokopališču. Bodi mu zemljica lahka.

Ustreljenega so pripeljali včeraj v tukajšnje bolnišnico 25 letnega delavca Friderika Veleca; zadobil je strel v trebuh in neki gostilni v Račah. Njegovo stanje je zelo resno.

Pijanost vzrok zločinov. Prerokovanja, da bo letos mnogo krvavih zločinov, ker je močan most, se že izpolnjujejo. Preteklo nedeljo po noči je imela mariborska bolnišnica neprestanega posla s samo vročerkno mladino, ki jo je izkupil v pijanosti. Iz Sv. Petra pri Mariboru so prepeljali z rešilnim vozom 23 letnega Jakoba Janeža, katerega je oklal neki vničar v pijanosti z nožem, kater mu zadal nevarno rano z nožem v prsa. — V Koških pa jih je izkupil Miha Knezar in sicer istotako z nožem. Dobil je dva zabodljaja v hrbet. — V Jarenini sta napadla dva vinjena fanta Janeza Peklarja ter ga tako obdelala s koli po glavi, da so ga morali še po noči prepeljati v Maribor ter ga oddati v bolnišnico.

Vlomilec na sledu. Vlomilec, ki je vrat na nos moral pobegniti iz pisarne Merkur, potem ko je že navrtal blagajno ter stegoval prste po domnevanih jurčkih, so že na sledu. Na podlagi prstnih odtisov, katere je posnel daktilograf g. Grobin, so ugotovili, da gre za v vlomilskih krogih znano ime. Najbrže gre do njegov rovaš tudi vromi, ki so se zadnje dni dogodili v Ljubljani, katerih pa tamošnja policija dosedaj še ni mogla pojasniti. Za vlomilec, ki je jedro pobegnul iz Maribora, je izdala policija tiralo.

Mohorkov padajša na zatozni klopi. Danes se vrši pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča razprava proti Mohorkovemu padajšu Frideriku Kancelju, ki je soobtožen, da je izvršil z najim Mohorkom in že obojenim Kovačem roparski umor na Šobru pri Kamnici. Dne 8. oktobra leta 1929 je bil kakor znano ubit in opan pocestnik Rudolf Kancel. Klančnika je izdal Mohorko ter se nahajal že od takrat v preiskovalnem zaporu. Za razpravo vlada v Mariboru umiljivo zanimanje. Razpravo vodi dr. Lešnik, obtožbo pa zastopa drž. pravnik Sever.

Pisalni in adicijski stroji Continental. Računski stroji Brunsviga. Ivan Legat, Ljubljana, Prešernova, Maribor, Vetrinjska

Kulturni obzornik

Deseta knjiga Pavičičevih »Črnogorcev«

Črnogorec spada v vrsto najzanimivejših etničnih skupin današnjega sveta. Njihova naravna zaprtost v centralne gore Balkanskega polotoka med Južnim Jadranom in jih je logično napravila odporne novemu času in njegovi pomohkuženosti in jih do današnjega dne ohranila v starem, patriarhalnem miljeju in nastrojenosti. Zdi se mi, da je g. dr. Lujo Vojnovič precej v živo zadel, ko je lani v enem svojih člankov postavil tezo o »romantičnem narodu« avanta la lettre. Pod to opredelitev namreč človek Črnogorec po vsej pravici lahko uvrsti. Morda je pri njih poleg Albancev iskati največ sledi in krvnih ostankov starih Ilirrov, ki so gospodarili pred navalom Slovanov na večinskem delu južne polovice Balkanskega polotoka.

V Črnogorec se je skozi zadnja stoletja precej pisalo. Posebej tuji, potopisci in v zadnjih desetletjih česničarji, so mnogo interesantnega materiala o Črni gori in njenih ljudih ohranili nam in znanecem. Od srbskih književnih moram imenoma omeniti privlačno pisano Pisma o Črnogorcih Ljubomira P. Nenadovića. Najbolje pa je črnogorsko »bojstvo in junstvo« predstavil širšemu svetu in ga populariziral g. Mićun M. Pavičičev s svojo pred tremi leti začeto in še nezaključeno zbirko »Črnogorci in pričama i anegdodama«, ki doslej obsega že deset knjig in v katerih se je doma in tudi zunaj že zelo mnogo in splošno pohvalno pisalo.

Da dam najprej par potez o Pavičičevu samem. Rojen je Črnogorec in zato izrazit romantičen in radi tega tudi večinoma popotnik. Zdaj živi v Ameriki, na zopet v Evropi. New York, Cetinje, Pariz,

Skoplje, Podgorica, Zagreb; to so točke, na katerih se je najdlje zadrževal. Trenutno živi v Zagrebu. Njegovo knjižno delo, ki sega tja v prvi decenji našega stoletja, je izredno obilno, dočim kot umetnik ni daleč prišel. Da ni pred leti prišel na srečno idejo in začel izdajati svoje »Črnogorce«, bi njegovo ime bilo po vsej verjetnosti že docela pozabljeno.

V svojem literarnem začetku se je v prvi vrsti pečal s pesmijo. Izdal je vrsto pesniških zbirk, ki pa ne pomenijo ničesar in jih je službeno in sploh vsa merodajna jugoslovanska kritika pustila čisto ob strani. Proslavil pa se je, kot sem že zgoraj dejal, Mićun Pavičičev s svojimi »Črnogorci«. Izdajati jih je začel leta 1928. Prvo knjigo je založil znani belgrajski založnik Cvijanović. Nadaljnje so izhajale zelo hitro deloma v Belgradu, deloma v Zagrebu, pri raznih založništvih, pa tudi v lastni izdaji. Deseta knjiga je pravkar izšla v Zagrebu. Je prosto nadaljevanje v objavljanju bogatega materiala iz črnogorske folklorne, polna anekdot, ki človeka razpolože in mu pokažejo pot v bit in osnovo črnogorskega ljudstva.

O Pavičičevih »Črnogorcih« je pisala pri nas in zunaj dolga vrsta kompetentnih znanstvenikov in književnikov. Naj navedem nekatere: dr. Gavra Manojlović (predsednik »Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti«, dr. Nikola Andrić, dr. Jovan Erdeljanović (»S. K. Glasnik«, 1929), Trifun Djukić (v »Letopisu Matice Srpske«, 1929), ki je sicer Črnogorec in je zanimivo, da je skrajno ostro nastopil proti Pavičičevu), dr. Lujo Vojnovič, Vido Latković (»Zapisek«, 1929), dr. Vladimir Dvorniković, Bogdan Popović, Milan Jevtić, ruski pesnik Konstantin Bajmont, znani naš proučevalec dr. Gesemann, madjarski esejist in književnik dr. Kornel Stanković, univerzitetni profesor Barbulessu iz Bukarešte (v »Vita Romineasca«) in še cela vrsta drugih.

Dr. Kornel Stanković je o »Črnogorcih« napisal sledeče: »Pavičičev je v desetih zvezkih »Črno-

gorce« napisal biografijo Črnih brd brez znatne razdelitve, klasificiranja in subaparnosti. Iz teh povedk in anekdot pa spoznamo: preteklost njegovega naroda, sedanjost, lastnosti, način življenja, navade, moralne dispozicije in poglede na življenje.

Vrednost »Črnogorcev« je predvsem v tem, ker so zajeti z vira, so ko čista, kristalna planinska voda. Reči pa moram, da bi zbirki mnogo koristila večja kritičnost zbirateljeva in tudi boljši stil, do katerega bi se g. Pavičičev na enak način moral potruditi. Delo Pavičičevega je vse hvale vredno, samo ko bi bilo malo bolj sistematično in z močno roko vojeno. Nekateri od anekdot iz njegove zbirke so že izšle radi svoje moči in življenjskosti in, rekel bi, neke vrste klasičnosti, v več evropskih jezikih. Tako so prevajane v slovenščino, nemščino, češčino, poljščino, francosčino, ruščino, italijanščino (Urban) in slovaščino.

Zelo umesten in dober se mi zdi predlog g. Vojislava J. Ilića ml., ki ga je pred dnevi podal v belgrajski »Pravici«. On namreč predlaga, da bi se iz desetih dosedanjih Pavičičevih knjig črnogorskih anekdot izbrale najboljše in najkarakterističnejše v eno obsežnejšo knjigo, ki naj bi izšla deloma v latinici, deloma v cirilici in v visoki nakladi, tako da bi bila posamezna knjiga sorazmerno cenena in dostopna širšemu občinstvu. Zelo verjetno bo do ostvaritve njegovega predloga tudi prišlo.

Mariborsko gledališče

Kalman: Cirkuška princeza

Nedeljska uprizoritev je bila v stilu, zasedbi in izvedbi pretežno lanska. Le situacijska zamišlj v zadnjem dejanju je bila drugačna in bolj posrečena kakor ob aprilski premijeri. Tudi je v nedeljo nastopil na novo izveščani baletni zbor, ki je sicer še na početkih razvoja, ki pa razpolaga z nekaj vidnimi obetajočimi močmi. Tudi

vičeva je zaigrala ter odpela svoje pevske partije z odlično pripravo, ambicijo in živahnostjo; bilo je v njenem nastopu veliko več svežine, v njenem glasu več topline in v interpretaciji naporne vloge več elana kakor ob aprilski premijeri ob bližajočem se koncu lanske sezone. Trbuhovič je bil mestoma igralsko močnejši, zlasti v prvem dejanju. Ravnotako Barbičeva; tudi Kovičev plačilni natakter Pelikan, je v nedeljskem podajanju verjetnejši in boljši od lanskosezonskega. Glede ostalih vlog bi ne bilo ničesar, kar bi moglo biti povod za korekturo kritike ob priliki lanske premijere. Prijetna melodioznost Kalmanove muzike je prišla tudi topot ob Herzogovi taktirki do svojega polnega izraza. Nazadnje bi bilo še vse v redu, ko bi bilo manj plitvih in plehkih ekstemporacij in manj odrske demagogije. Menda vendar ne mislijo nekateri, da se umetnost tehta in odmerja po amplitudi in navihaneu plosku, večins dvomljivem smehu in kokodnarsko zvenčem hihitanju ter da je navzle v današnji dobi prevladujoče krivdavnosti pajacelsko izrečeno plitvost že postala duhovitost. Še prav nič zamere bi ne bilo, ko bi se polagala pri naših operetnih uprizoritvah vsaj za spoznanje večja pažnja jezikovnim slovničkim pravilom; saj bi se višje zahteve glede jezika (fonetika, naglas) v naši opereti mogle zaenkrat od strani prizadetih smatrati kot pretiran luksuz. Tukaj ne držijo nobeni izgovori, ki merijo na inteligenčno heterogenost družbe, ki posepa operetne predstave. Slejkoprej bo treba pričeti misliti na takšne »zadevščine«. Povsem nedopustno in žaljivo pa se mi dozdeva, da se je na praznik Vseh svetih uprizorila takšna stvar, kakor je »Cirkuška princeza«; mesto tega bi bilo na mestu resnobnejša predstava, kakor n. pr. Scheriffov »Konec potle« ali pa kaj podobnega. In nazadnje menda vendar ne kaže meniti, da se bo tista buda na Slomškovem trgu podrla, če ne bo na takšen praznik, kakor so Vsi svet, sploh nobene predstave. —

Dnevna kronika

Pustolovščina pretkanega sleparja

Slovenska Bistrica, 31. oktobra.

»Slovenec« *je že poročal o R. Jožetu, ki se je izdajal za kralja. Mož je rojen 13. februarja 1892 v Zabokovju, pristojen v Blanco pri Brežicah, brez stalnega bivališča. Po zunanosti videti izobražen, sam trdi, da je napravil 6 gimnazijskih razredov. Potepal se je po tinski okolici ter se pri raznih posestnikih izdajal za kralja, da si s tem pridobi pri ljudeh večje zaupanje. Zandamerijska patrula ga je aretirala 18. septembra pri posestniku Ferku Janzu pri Sv. Urhu in ga izročila sodišču.*

R. je bival 2 dni pri posestniku Stegne Mariji v Tinju štev. 20, kjer je tudi celo družino preprčil, da je on kralj. Isto tako se je tudi izdajal pri posestniku Smagovec Mariji pri Sv. Urhu štev. 8 ter od nje izvil 30 Din češ da pobira za neko prostovno društvo. Sam je izjavil orožnikom, da letos ni nikjer delal.

Dne 24. septembra se je vršila razprava.

Sodnik dr. Dobrovšek je vprašal, ali prizna, da se je izdajal za kralja? Obtoženec skesano: Priznam! Storil sem to v šali, ne da bi hotel imeti od tega kakšno korist. Dne 9. septembra sem bil izpuščen iz preiskovalnega zakora okrožnega sodišča v Mariboru, kjer je bila preiskava proti meni ustavljena, tudi radi tega, ker sem se izdajal za kralja.

Priča Stegner Marija izpove sledeče: R. je prišel zvečer 15. septembra in vprašal, če ima kdo kako uro popraviti. Moj sin je res prinesel svojo uro v popravilo. Med razgovorom je izjavil, da on ne gre med ljudstvo, da bi kaj zaslužil, temveč za to, da narodu pomaga in ga pouči. Prosil me je za prenočišče, ki sem mu ga tudi dala, celo v hiši, ker je rekel, da je boljši gospod. Drugi dan je bil še ves dan pri nas, zvečer je naročil dva litra vina. Ko smo vsi tako pri mizi sedeli in pili, je vstal in slovesno rekel: Zdaj vam povem resnico, da sem sam kralj. Pripomnil, da je obtožen ves dan govoril, da nimamo pojma kako visoko osebnost imamo pred seboj in zvečer se nam je predstavil za kralja. Jaz in moja družina smo seveda verjeli, da imamo pred seboj kralja.

Prosil nas je, da ne povemo ljudstvu, da je on pri nas, ker sicer bi se zbralo preveč ljudstva in to bi bilo zanj in za nas prenerodno. Možakar je pri nas dobro jedel in pil, morala sem mu ku-

hati čaj in kavo, nakar sem mu še dala 50 Din, ker je pobiral za neko društvo.

Druga priča, Marija Smagovec rojena Stegne priča sledeče: Ko sem zvedela, da se pri moji materi nahaja kralj, sem prišla na obisk, da se preprčim. Ko vstopim v hišo, se mi obloženi sam predstavi kot kralj, seveda sem mu jaz tudi verjela. Nakar sem šla domov, namišljeni kralj je seveda tudi šel z menoj. Ko povem možu, da nas je prišel obiskat sam kralj, mi je mož takoj rekel, da to ni resničen kralj.

Jaz se obtožena bojim ter prosim, da se mu to oprostijo. Ker bi R. nam po prestani kazni lahko storil veliko škodo, da bi zažgal hišo ali kaj drugega naredil, ker se je tako obnašal kakor kakšen čarovnik. Delal je z žepnim robcem, pri čemer je mamljal nerazumljive besede in delal krize čez robec, takšne umetnosti, ki so nam nerazumne. — Tudi je pravil, da lahko povzroči, če nam je kaj ukradenega, da tat sam prinese ukradenko blago nazaj.

Priča Ferk Janez, posestnik in župan v Tinju je pričal sledeče: Slišal sem, da se klati po Tinju potepuh, češ da popravlja ure. Vzel sem s seboj dva kmetiška fanta in sem hotel potepuha aretirati. Toda nisem ga mogel najti nikjer. Naročil sem ljudem, naj pazijo in ga opozorijo, če bi se kje prikazal, naj pride k meni, ker imam tudi uro, da mi jo bo popravil. Med tem časom sem obvestil slovenjehistiško orožništvo, da se nahaja nepridiprav na Tinju. Ko se je obtoženec oglašil, se za kralja ni izdajal. Med razgovorom je prišla orožniška patrula in ga aretirala.

Po končani preiskavi je državno tožilstvo v Mariboru predlagalo okrajnemu sodišču v Slovenski Bistrici, da se kaznuje R. Jožef radi dveh prestopkov preware po § 338. k. z. in radi prestopka zoper javen mir in red po § 158. k. z. Okrožno sodišče v Slov. Bistrici je spoznalo R. za krivega prestopka preware po § 338. k. z. in prestopka potepanja po čl. 12 o zaščiti države ter ga obsodilo na 5 mesecev in 15 dni zaporu in na pristno delavnico za dobo treh let. Obtoženec se je proti tej obsodbi pritožil, vendar je okrožno sodišče v Mariboru kot prva instanca sodbo v celoti potrdilo. Potrjena obsodba prve instance v Mariboru je bila R. prečitana 30. oktobra na tukajšnjem sodišču, nakar je potrdil, da je zadovoljen z obsodbo.

Novi grobovi

† Anton Krč. Na vernih duš dan je umrl v Spodnji Šiški na svojem stanovanju v Cernetovi ulici 34 po težkem trpljenju uradnik Gospodarske zveze g. Anton Krč. Pokojnik, ki je doživel komaj najboljša leta moškega življenja, je bil plemenit tovariš, skrben družinski oče ter vnet delavec v raznih katoliških organizacijah, ki ga bodo prav tako pogrešale, kakor ga bo pogrešala težko Gospodarska zveza, v kateri je dolgo let zvesto deloval. Smrtno kal boleznijo je začutil v sebi šele pred enim letom, ni pa slutil, kakor tudi nobeden njegovih dragih, da je ta kal boleznijo kal smrti. Pogreb bo v eredo 4. t. m. ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti na pokopališče k sv. Križu. Blagomu pokojniku naj svetli večna luč žalujoči družini naše najkrajše sožalje!

† Na Golniku je umrla v nedeljo 1. novembra ob 8 zvečer uradnica tamkajšnjega zdravilišča gđ. Bogomila Grafenauerjeva, hčerka g. prof. Ivana Grafenauerja. Truplo bodo prepejali v Ljubljano, kjer bo v sredo ob 2 popoldne pogreb v Dunajske ceste štev. 17 na pokopališču k Sv. Križu. Blagi pokojnici svetila večna luč, žalujoči rodbini pa naše iskreno sožalje!

† V Novem mestu je v nedeljo 1. novembra umrla v starosti 53 let gospa Josipina Furman, diplomirana in okrožna babica. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne na Smihelsko pokopališče. Blag ji spomin!

Osebnosti

— Novo sv. mašo je zapel dne 1. novembra v cerkvi sv. Klementa v Rimu g. dr. Ignacij Lenček iz Ljubljane, sin pok. g. Ignacija Lenčica, prokurista zast. »Sava«. Gospodu novomašniku naše iskrene čestitke!

— Iz poštne službe. Za pogodbeni poštarici ste postavljeni Anica Herljeva v Solčavi in Francica Arsenakova pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. — Premišljeni so: Nikola Petrovič iz Slov. Bistrice k Sv. Lenartu v Slov. gorah, Rafaela Smodičeva, roj. Knapičeva iz Ormoža v Ptuj, Jozica Čoževa iz Maribora v Novo mesto, Jernej Sturm iz Novega Sada na pošto ravnateljstvo v Ljubljani, Anton Miklavc iz Belgrada na ljubljansko glavno pošto, Branislav Todorović iz Belgrada v Celje, Andrej Abram, Ivan Pirc, Ivan Remiš in Ivan Zajc od 3. ter t. t. odeska k mestnemu t. t. odesku; Franc Sovdat, Franc Musser, Ludvik Race in Ivan Stegu od 31. k. 3. ter t. t. odesku ter Silvester Planin od 35. k. 10. ter t. t. odesku; Franc Gabrovšek in Franc Podgoršek od 3. k. mestnemu ter t. t. odesku, Ivan Godec, Rudolf Božič, Jakob Ercigolj, Ignac Gabrijel, Ivan Lavtar in Josip Sosti od 31. k. 3. ter t. t. odesku, Blaž Jagodič, Milan Boci, Ivan Kos, Stanislav Pevec, Jakob Skodič, Joško Smodej in Stanislav Moravec od 35. k. 10. ter t. t. odesku, Ivan Mavrovič od 9. k. 3. ter t. t. odesku, Henrik Wimmer od 3. k. 10. ter t. t. odesku, ter Bernard Podreberšek iz Ptuja v Kranjsko goro, Ivan Hribar in Jože Kobolica od 3. k. mestnemu ter t. t. odesku, Joško Kužnik od 31. k. 3. ter t. t. odesku, Tomaž Ravnihar in Ivan Smrkolj od 35. k. 10. ter t. t. odesku; Leopold Skitek iz Konjice v Brezno Josip Kadilnik iz Brezna v Konjice, Slavko Brus iz Poljčan na Zidani most in Stanislav Smogovec iz Domžal na ljubljansko glavno pošto. — Prestanek službe: pt. manipulant Alojziju Strumblu v Trzinu je prestopala služba, Terezija Jurgečeva roj. Murhova, pogodba, poštarica pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in Nežka Rogarjeva, služiteljica v Kranjski gori ste odpovedali službo. — Poroke: pb. ur. Franc Čuš na kolodvorski pošti v Mariboru se je oženil z Marijo Vigčovo, uradnica Marija Lortijeva v Mariboru se je omožila z občinskim tajnikom Vagentinom Jugovičem, Hedvika Ebberjeva v Smartnem ob Paki je zvela za moža zasebnega uradnika Ludovika Pečarja in urad. priprav. Franc Bergant v Novem mestu je vzel za ženo Marijo Šiško.

Ostale vesti

— Zadnja pot ponesrečenih letalcev. Splitska »Novo doba« *objavlja obirno poročilo o pogrebu petih ponesrečenih vojaških letalcev, med katerimi so bili trije Slovenci. Nesreča se je zgodila pretekli četrtek popoldne. Ponesrečili so se diplomirani hidropilot poročnik fregate Adalbert Šostarič-Pišanič iz Zagreba, poročnik fregate in diplomirani hidroizvidnik 23letni Gvido Voh iz Ce-*

Globoko zdravo spanje!

Ako nemirno spite, če pijete kavo, potem poizkusite rabiti kofeina prosto kavo Hag, ki vam bo gotovo dopuščala mirno in globoko spanje. Prava kava prve kvalitete je kava Hag. Ona varuje vaše srce in vaše živce.

Ron. Kava Hag d. d.
Tomašičeva ul. 4. Zagreb

II 51/3 Pošlite mi brezplačno 1 vzorec kave Hag. Prilagam Din 1.— za odpreme stroške.

Ime: _____
Naslov: _____

lja, učitelj letanja 25letni Igo Kralj iz Zagorice pri Dobropolju, brat naših znanih umetnikov Kraljev, podnarednik 25letni Josip Skrem iz Ljubljane in podnarednik Branislav Anšič iz Kličevca pri Požarevcu. Vsi ponesrečeni letalci so bili simpatični, pogumni fantje. V soboto popoldne se je vršil v Splitu veličasten pogreb. Pod veliko palmo na dvorišču vojne bolnišnice je ležalo na mrtvaškem odru pet kovinskih krst, pokritih z belimi krizantemami. Pogreba so se poleg sorodnikov udeležili predstavniki civ. cerkvenih in vojaških oblasti. Trupla žrtve je blagoslovil najprej škof dr. Bonafacič, nato pa tudi pravoslavni prota. Krste so prenesli ob pretresljivem joku mater, sester in vdov častniki in podnaredniki v tri voze, a na velik mornariški avtomobil so položili krsti Skrema in Anšiča. Pred velikim sprevedom, ki so ga gledale ogromne množice ljudstva, so nosili pet belih krizev z imeni mrtvih. Mornarji so nosili črno zastavo, za krizem pa so nosili 45 krasnih vencev. Pred kolodvorom so se postavili venci v dolgo vrsto, pred katero so zapeljali pet vagonov. Po blagoslovu se je v krasnem govoru spominjal mrtvih fregatni kapetan Cangi, nato je vlak odpeljal pokojne v njihovo ožjo domovino. Naj v miru počivajo!

— Slava naše vojne mornarice. V nedeljo se je vršila v Šibeniku lepa proslava. Naša vojna mornarica je slavila svojo slavo v spomin na oni zgodovinski dan, ko je leta 1918 prvič zaplapolala jugoslovanska trobojnica na Jadranskem morju. Brzojavne častilke k slavi je poslal med drugim tudi kralj Aleksander. Slava je v polni meri pokazala, da je naša hrabra mornarica pripravljena na vse.

— Občni zbor Društva organistov za ljubljansko škofijo bo v sredo 4. novembra v Ljubljani. Dnevni red je naslednji: Ob 10 popoldne v stolnici sv. maša, nato pa občni zbor v Rokodelskem domu. Obenem pa bo občni zbor Zveze slovenskih organistov ravnatom. Vsi člani so najvpludneje povabljeni!

— Kje je Valvazorjev grob? Kaj pa, če bi pogledali v kapelico starega gradu Medija pri Iz-lakih (Gallenegg), nekdanjega posestva slavnega našega zgodovinarja, morebiti bi našli tudi nagrobni spomenik. Prosimo poročila iz tega kraja ali njegovega okoliša, posebno o stanju teh važnih zgodovinskih spomenikov.

— Pasja steklina se še vedno širi v dravski banovini; koncem preteklega meseca so se pojavili novi slučaj pri Sv. Pavlu pri Preboldu, okraj Celje, v Laskem in na Zidanem mostu, okraj Laško, v Leskovcu, okraj Maribor d. b., na Selih, okraj Novo mesto, in pri Mihalovcih, okraj Ptuj. Paziti je treba, da ne pridejo zdravi psi in mačke v stik s steklički, da se prepreči širjenje te ljudem in živalim nevarne bolezni.

Burgit

obliž za kurja očesa za obliščance pomaga zanesljivo in brez bolečin!

— Naši odrli! Ako hočete nuditi veliko pri-srčne in nepriljene zabave obiskovalcem vaših predstav, uprizorjajte 10 Grumovih kupletov, ki so polni najzabavnejše vsebine. Prirejani so za 1 glas s klavirjem ali harmonijem, deloma so tudi dramatizirani. Vsebine je: Vojak, postrešček, policaj, dimnikar, krojač, čevljar, pri zobnem zdravniku, človeški zverinjak, v parku in dekliska želja. Cena zbirki je 26 Din in se dobi v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani.

— Pri zastrupljenih, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfi, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef« *grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi navajajo, da pri zastrupljenih s svincom »Franz-Josef« *voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. »Franz-Josef« *grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.***

— Močno kajenje povzroča rumeno, rjavo ali črno tvarino na zobeh. Za kadičce in kadičke je torej neobhodno potrebno, da si redno večkrat na dan očistijo zobe z Odolom. Z Odolom se očistijo zobje temeljito brez poškodb dlesni. Odstrani vso nesnago na zobeh kakor tudi neprijeten duh, ki ga povzroči kajenje in ostanke jedi, ki ostanejo na zobeh in v ustih. Odol naredi zobe bele in daje čist duh.

»CENTRA« *trgovina gramofonov, plošč, šivalnih strojev itd. se je preselila na Miklošičevo cesto v palačo Grafike.*

— Praznovanje naših starih. Dandanes se nam vsekako dozdeva zelo čudno, če pomislimo, da so še nedavno verovali v copernice in da so žarele zadnje grmade kot zadnji vidni znak te duševne kuge. Kljub velikemu kulturnemu napredku nahajamo tudi v današnjem življenju mnogo izrazov, ki nas spominjajo na ono dobo. Vzemimo n. pr. besedo »Hexenschuss«, ki se mnogo rabi v navadnem življenju, ki pa znači bolečine v križu. Dokler nismo poznavali pravega vzroka teh občutljivih bolečin, ki navadno nastopajo nenadoma z zelo hudim pojavom v križu ali v bokih, kakršne je sigurno že občutil cenj. čitatelj tudi na sebi, so pripisovali iste demoni čarovnicam. Dočim se obvarujemo sedaj takih bolečin s tem, da jemljemo Aspirin-tablete, so se v oni dobi morale take osebe podvreči nečuvnim mukam: postavljali so jih v segrete peči. Pred vrati teh peči pa je stala družina onih nesrečnikov in izgovarjala čarobno formulo: Tako te vržemo v peč, v božjem imenu pa priidi iz nje oproščen vseh čarovniških vplivov in zlih duhov. Srečne so moremo imenovati, da nas je današnja doba napredka in znanosti osvobodila takih muk in omogočila ozdravljenje takih bolečin z enostavnim zavzivanjem preizkušene sredstva kot so Aspirin-tablete.

— Oblike in klobuke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Relch.

— Kurivo: kot premož in drva nudi po konkurenčnih cenah Rudolf Velepčič, trgovina z kurivom, Ljubljana VII., Sv. Jerneja cesta 25.

Brežice

Mistijska razstava v Brežicah. Odbor DŠV in U. Cl. prireja po raznih krajih misijonsko etnološko razstavo, ki je doslej povzročila silno zanimanje. Na razstavi je namreč videti razne predmete, orožje, nošnje, posodje, orodje, lepotiche, kipe, malike, bronaste izdelke, suho robce iz Indije, Kine, Afrike itd., česar nam naši muzeji ne morejo nuditi. Razstava je silno poučna in v marsičem pokaže popolnoma v drugačni luči ljudi in pokrajine, kot si jih splošno predstavljamo. Vsak predmet zase je ljudem tudi pojasnen.

V Brežicah bo razstava v risalnici meščanske šole in sicer dne 7. in 8. novembra. V nedeljo, dne 8. novembra bo pa popoldne ob štirih tudi skriptično misijonsko predavanje. Razstava bo zanimala ne samo tistega, ki se ukvarja z misijonstvom in ki hoče poznati misijonstvo, ampak še bolj tistega, ki se zanima za svojstvenost, za kulturo in versko Kine, Indije in Afrike.

Vstopnine ni, pač pa so dobrodošli prostovoljni prispevki.

Trbovlje

Ogromen obisk je bil pri grobovih na Vse svetnike. Že več dni je bilo vse živo na naših pokopališčih in so ljudje skrbno popravljali in lepili grobove, da je posebno novo pokopališče izgledalo ko skrbno negovan vrt. Zveza bojevalnikov je že v soboto opravila žalno slavo s sv. mašo in nagovorom bivšega kurata g. Rataja, pod okrašenim spomenikom padlih vojakov pa je društvo položilo lep venec. Primorci pa trnjevega bazoviškim žrtvam. V nedeljo so tudi pred spomenikom in na pokopališču po opravljenih cerkvenih molitvah zapeli združeni pevci tri žalostinke. Cerkev je bila pri vseh sv. mašah pretesna veled obilnega obiska onih, ki so se najlepše spominjali rajnih in molili in prejemali sv. zakramente za njih dušni mir in pokoj.

Dobrodelna nedelja. Prihodnjo nedeljo se bo v cerkvi nabiralo za pomoč ubogim šolarjem in vsem ubogim za čez zimo. Zupnijski urad sprejema v ta namen tudi staro obleko in živila. Stiska postaja čimdalje hujša, zato trkamo na usmiljena srca in prosimo podpore.

Pogreb rajnega Kolena, ki je umrl radi v pretepu dobrih ran, se je vršil v nedeljo ob lepi udeležbi. V soboto je bila še obdukcija od sodnije. Splošno je sočutje a preostalih nesrečne žrtve.

Poizvedovanje

Revna služkinja je včeraj od postaje Šmarje-Sap pa do tamošnjega pokopališča izgubila črno listino, ki je bila v njej velika vsota denarja in zlat prstan. Poštenega najditelja prosimo, da vrne denar proti nagradi v naši upravi ali pa dekaniji Šmarje.

Našlo se je več znamk po 1 Din in po 25 par na poti v Rožno dolino. Dobe se v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani.

Damska torbica z malo vsebino denarja se je našla. Dobi se pri Maschke, Val. Vodnikova 15-1, Zelena jama.

Celje

— Petje na grobovih. Na praznik Vseh svetnikov sta združena moška zbor CPD in KPD zapela dve žalostinki v počastitev rajnim in sicer ob 3 popoldne na mestnem pokopališču, ob 4 pa na okoliškem pokopališču. Prav tako je zapel v obratnem redu moški zbor Oljke dve žalostinki in delavsko pevsko društvo Svoboda.

— Pevski zbor KPD. Ker nastopi v ponedeljek na Prosvetnem večeru, ki ga bo oddajala ljubljanska Radio-postaja, se opozarjajo vse pevke in vsi pevci, da naj se točno in pobožno udeležijo poslednjih dveh pevskih vaj danes zvečer in v četrtek.

— Iz seje mestn. občinskega odbora. Občinski odbor je odobril obračun nove hladilnice v mestni klavni v višini 1.996.325 Din. Na carini je plačala mestna občina za stroje in razne naprave, ki jih je naročila iz inozemstva, 76.000 Din. Vložila se bo prošnja na ministrstvo, da se ji ta znesek vrne. Ker je brnska strojna tovarna, ki je izvršila potrebne instalacije, prekoračila rok za dobavo in montiranje strojev, se bo zahtevalo plačilo pogodbeno dogovorjenega penala. Hodniki v nekaterih ulicah se bodo deloma asfaltirali deloma betonirali. Stroški so predvideni na 144.463 Din. Krite se bo dobilo iz kaldrmskega fonda, v kolikor pa ta ne bi zadostoval, se bo moralo najeti posojilo v ta namen. Ker ne sme občina več pobirati najemnin-skega vinarja, vodarine in kanalske pristojbine, se bo odslej pobirala vodarina in kanalska pristojbina po faktični uporabi posameznikov. Prečna cesta na hribu Sv. Jozefa pod cerkvijo se bo zasadila s primernim drevjem. Za obnovo nekaterih banovinskih cest odpade stroškov na mestno občino z ozirom na to, da prispevajo primerne vsote banska uprava, okoliska občina in cestni odbor, vsega skupaj le 209.000 Din. Odobren je bil proračun mestne elektrarne in plinarne, ki izkazuje primeren prebitok. Celjska koča se zopet odda v zakup za dobo petih let SPD. Dr. Vorsič je poročal o ustanovitvi oziroma otvoritvi Dečjega zavetišča v Celju, ki se naj otvori najkasneje s 1. januarjem 1932 v poslopju Zdravstvenega doma. (Z ozirom na važnost te ustanove bomo poročali v tem posebej v prihodnjih dneh.)

— Seja okoliškega občinskega odbora. V petek 6. t. m. se bo vršila v občinski hiši na Bregu ob 7 zvečer redna javna seja pod predsedstvom župana g. Mihečiča. Na seji se bo obravnavala proračun za leto 1932.

— Smrtna kosa. V soboto 31. oktobra je umrla v celjski javni bolnišnici 61letna previzkarica Romih Marija od Sv. Lovrenca pod Prožinom. V ponedeljek 2. t. m. je umrla v javni bolnišnici Kavčič Marija, 58letna delavčeva žena iz Gaberja. Isti dan je umrla v javni bolnišnici 15letni Posnič Jakob, delavec v pletilnici v St. Pavlu pri Preboldu.

— Predavanje o planinah. Savinjska podružnica SPD priredi v petek 6. t. m. v risalnici meščanske šole v Vodnikovi ulici ob 8 zvečer predavanje o Juljskih planinah. Predaval bo g. Cvetko Svigelj iz Ljubljane. Njegova izvajanja bodo pojasnjevala skriptične slike, ki jih je predavatelj sam posnel na svojih turah. Za kritje režijskih stroškov se bo pobirala malenkostna vstopnina: za dijak 2 Din, za ostale pa 4 Din.

Ptuj

Tatrina kolesa. Dne 1. nov. ob 23 je bilo ukradeno kolo Eslihu Al. izpred gostilne Kossar. Gotovo je to bil še isto novinec v tatinskem poklicu, ker je kolo skril za neko ograjo v Kapucin-ski ulici. Našel ga je stražnik, ki ga je zopet izročil pravemu gospodarju.

Z nožem v prsi in hrbet je bil zaboden Šramel Franc, kolar in vojni invalid, star 41 let, iz Starošincev pri Cirkovcah.

Kranj

Kaj bo s kranjskim delavstvom posmi. Ker povsod primanjkuje dela in zaslužka, je danes vsak delavec v skrbeh, da ga ne doleti redukcija. Zato nas je zanimalo, kaj mislijo nekatere tukajšnje tovarne, Ravnateljstvo »Jugosloveske«, največje tekstilne tovarne v Kranju, ki zaposluje ca 1000 oseb, nas je zagotovilo, da ne bo radi zime pri sedanjih izgledih odpuščen noben delavec, ker ima tovarna dovolj naročil. Eventuelni dopusti izvirajo iz upravičenih vzrokov, vzame se pa take delavce nazaj, ker tovarna hoče preprečiti fluktuacijo svojega personala. Istotako je vodstvo največje pletilne in trikotnične tovarne »Kec« *dalo zagotovilo, da ne bo treba odpuščati delavstva, »Kec« *zaposluje ca 300 oseb in to največ deklet. Upamo, da tudi pri drugih tovarnah in obratih ne bo slabše.**

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Torek, 3. novembra: Zaprt.
Sreda, 4. novembra: DVE NEVESTI. Premijera Izven.
Četrtek, 5. novembra: BREZ TRETJEGA. Red E.

OPERA

Začetek ob 20.

Torek, 3. novembra: SNEGURČKA. Red B.
Sreda, 4. novembra: Zaprt.
Četrtek, 5. novembra: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Red C.

Petek, 6. novembra: Zaprt (generalka).
Sobota, 7. novembra: KOSTANA. Premijera. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 3. nov. ob 20: »MAYERLING«. Ab. C.
Sreda, 4. nov. ob 20: »KONEC POTI«. Ab. A.
Četrtek, 5. nov. ob 20: »VOLPONE«. Ab. B.

Naše dijaštvo

K. s. a. k. »Borba«. Tov. novinci, gg. starejši ne in vsi prijatelji našega društva! V ponedeljek 9. t. m. imamo svojo prvi seestanek. Da Vas uvedemo v svoje delo, smo ta seestanek namenili Vam, tov. novinci. Ker je seestanek javen, zato vljudno vabimo vse gg. starejše in vse prijatelje društva, da se ga sigurno udeležijo. Referira tov. E. Boje, dipl. phil., o svetovni gospodarski krizi in krič. nazoru. Za člane udeležba obvezna! Seestanek se vrši v dvorani Akad. doma. — Predsednik.

Boji za človeška trupla

Varšava, 1. novembra. s. Krakovsko vseučilišče so po dvadnevni hudih nemirih zaprli. Povod temu so dali boji med krščanskimi in židovskimi dijaki, kakor tudi boji med židovskim dijaštvom samim.

Nemiri na poljskih vseučiliščih so nastali iz nenavadnega vzroka: Gre namreč za krščanska in židovska trupla, ki jih dajo dijakom na razpolago v svrhu raztelesenja — oziroma bolje rečeno, ki jih jim ne dajo na razpolago. Zadeva je tale: Prosektore poljskih vseučilišč imajo sicer na razpolago dovolj trupel, vendar pa ne odgovarja številčno razmerje krščanskih do židovskih trupel številčne-

Radl veleizdaje je holandska vlada obtožila znamenitega zrakoplovca in izumitelja Fokkerja. On je nedavno izdal svoje spomine, v katerih opisuje, kako so med vojno tihotapili orožje in municijo iz Nemčije v Holandijo. Tihotapili so nemški podjetniki, ki so iz pohlepa po denarju prodajali orožje zaveznikom.

Prepovedana zemlja

V Rim se je nedavno vrnil edini duhovnik, ki se mu je doslej posrečilo naseliti se v Afganistanu in tamkaj delovati nekaj časa. Afganistan je ena onih redkih dežel na svetu, v kateri se doslej niso smeli naseliti katoliški misijonarji. Prebivalstvo v Afganistanu je muslimansko in stoji popolnoma pod vplivom mohamedanskih svečnikov. Bivši kralj Aman Ulah, ki biva sedaj tudi v Rimu, je poskušal brez uspeha z reformami posebno glede emancipacije žene. Njegov naslednik kralj Nadir Kahn je razveljavil vse njegove odredbe in znova prepovedal delovanje krščanskim duhovnikom. Katoliškemu duhovniku Gregorju Blatterju iz severne Amerike se je kljub temu posrečilo ostati v tej deželi nad šest mesecev. Bil je pogosto pri kralju, ki ga je visoko cenil radi njegovih zaslug na znanstvenem polju in poskušal pridobiti kralja in vlado zato, da bi dovolila bivanje vsaj enemu katoliškemu duhovniku bivanje v Afganistanu, ki naj bi opravljal službo božjo za člane evropskih zastopstev. Ni imel uspeha. Zbolel je na malarijo in moral zapustiti to negostoljubno deželo.

Zmanjšanje poslanskih dnevnic

Nižje-avstrijskemu deželnemu zboru je predložen zakonski načrt za zmanjšanje poslanskih dnevnic in plač članom pokrajinske vlade za 15 odstotkov.

Vedno nova morilna orožja: Plavajoči tank. V Angliji so pričeli izdelovati novo morilno orožje, za katerega ni nobenih ovir. Zgradili so tank, ki se giblje po vsakem terenu na suhem z hitrostjo 50 kilometrov na uro, v vodi se pretvori v oklepno ladjo s hitrostjo 7,5 km na uro. Posadka obstaja iz dveh mož; eden upravlja s strojem, drugi s stroj- no puško, ki odda lahko v eni minuti 2500 streliv.

mu razmerju krščanskih do židovskih dijakov. Je mnogo več židovskih dijakov kakor židovskih trupel. Ze od nekdanj zahtevajo krščanski dijaki, da mora biti na razpolago številu židovskih dijakov odgovarjajoče število židovskih trupel v svrhu raztelesenja. Seveda ne zahtevajo brezpogojno, da bi židje obducirali samo židovska trupla, zadostuje jim samo zavest, da pripeljejo v prosekturo odgovarjajoče število židovskih trupel.

Zidje, ki študirajo na poljskih vseučiliščih, so emancipirani židje. Ortodoksni židje študirajo v svojih ortodoksnih šolah in zato nikoli medicine. Ortodoksni židje so odločno proti obduciji židovskih trupel. Zaradi tega so med ortodoksni in emancipirani židji nastali najhujši boji. Kako daleč gredo ti boji, kaže naslednji slučaj. Židovski dijaki Lvovskega vseučilišča so vzeli sveže židovsko truplo v svrhu raztelesenja in ga v odprti kočiji prepeljali v prosekturo. Komaj je bilo truplo v prosekturi, že so se pojavili ortodoksni židje in s silo zopet vzeli truplo.

Ta slučaj pojasnjuje zadnje boje na krakovskem vseučilišču. Neki krščanski dijak je zaklical nekemu židovskemu dijaku, naj blagovoli obducirati židovsko truplo. Nastal je prepir in židovski dijak je pobil krščanskega dijaka na tla. Po nadaljnjih bojih, ki so se vršili ves dan in tudi še naslednji dan ter narasli v poulične demonstracije, je rektor zaprl vseučilišče.

Zanimivo je v tej zvezi stališče poljske vlade. Ker iz političnih vzrokov noče nastopiti proti ortodoksnim židom, ki simpatizirajo z vsako vlado, je skrajno oprezna. Tako je predvsem odklonila predlog židovskih dijakov in židovskih poslancev, naj določi procentualno razmerje židovskih trupel in skrbi, da bodo na razpolago.

Edisonov pogreb. Pogreb znamenitega iznajdatelja se je izvršil v največji tišini in skromno. Samo njegovi najbližji so prisostvovali žalnim svečanostim in šele sedaj je dovoljen obisk javnosti.

Čaj, kava in kakao

Mesečna zdravstvena revija »Hygeia«, ki jo izdaja ameriška zdravniška zveza, prinaša v zadnji številki pod gornjim naslovom članek, katerega podajamo našim bralcem v izvlečku:

Kofein in teobromin sta aktivna elementa kave in čaja. Ti dve snovi sta droži, ki s posebnimi učinki delujeta na človeški organizem. Ze dolgo se uporablja kava kot dražljivo sredstvo in mnogi zdravniki se poslužujejo kave v slučajih, kjer je potrebno vzbuditi razdraženje, kot važnega pripomočka medicinske znanosti. Uživanje kofeina olajša dihanje in napeljuje k razdraženju kemičnih procesov, ki se gode v organizmu. Povzroči tudi

olajšano delovanje mišic in možganov. Poleg tega pa pospešujeta kofein in teobromin delovanje ledvice, tako da telo izloča več tekočine in z njo več stranskih produktov prebave.

Ugledni zdravniki so v splošnem mnenja, da zmerno uživanje kave odraslim ne škoduje. Človek se na uživanje kave in čaja privadi; so celo ljudje, ki te pijače pijejo v velikih množinah, ne da bi pri tem trpeli kakšne škodljive posledice. Marsikdo, ki zvečer spije skodelico kave, ponoči ne more spati, drugi pa še ob 11 ali pozneje povzije dve ali več skodelic močne kave in kljub temu o polnoči že sladko smrči.

Prav tako pa so si vodilni medicinski krogi edini v tem, da otrokom ni priporočati kave in čaja. Otrok potrebuje mnogo energijskih snovi. Njegovi organski procesi so izredno aktivni. Ker delujeta kava dražljivo na izmenjavo snovi, še bolj poveča njih potrebo. Kava sama nima prav nobene hranilne vrednosti; bela kava ima v sebi le toliko redilnih snovi, kar jih dajo sladkor, mleko in smetana. Poleg tega pa človeško telo sprejme vase to določeno količino trdne in tekoče hrane. Če torej človek, posebno še otrok, pije mnogo kave, prepusti malo prostora za druge pijače, ki so redilne. S tem povzroča primanjkljaj redilnih snovi. Dražljivo delovanje kave na ledvice, na delovanje mišic in pa na živčni sistem, povzroči pri otroku lahko čezmerno aktivnost, utrujenost in nezaspanost.

Prodajajo nam dobro in slabo kavo. Njena cena je odvisna od kvalitete prvotnega kavinega zrna. Od predelave je najbolj odvisno, koliko bo vsebovala kofeina in aromatičnih olj. Povprečna skodelica kave vsebuje petdesetinko do stotinko grama kofeina. — Mnoge matere imajo navado, da prilijejo mleku, ki ga mislijo dati svojim otrokom, žličko črne kave, češ, da bo otrok mislil, da pije isto kot odrasli. O kakšni škodljivosti pri tem seveda ne moremo govoriti. Toda lahko se zgodi, da začne kava otroku prijati, in tako zahteva vedno večje količine.

Aktivni element kakava je teobromin, kofeinu sorodna snov, ki se morda samo v tem razlikuje od kofeina, da je njegov učinek na ledvice večji, na možgane in živčni sistem pa manjši. Iz tega lahko sklepamo, da ne povzroča prevelike nervoznosti in nespečnosti. Prednost kakava pred kavo in čajem je ta, da ga večinoma uživamo zavretega na mleku, vsaj takrat, ko ga kuhamo za našo deco. Skodelica kakava, pripravljenega na vodi s sladkorjem in smetano, ima približno isto množino kalorij in isto redilno vrednost kakor skodelica kave s srednjo močjo. Torej je ta redilna vrednost silno majhna, česar seveda ne moremo trditi za kakao, pripravljen z mlekom.

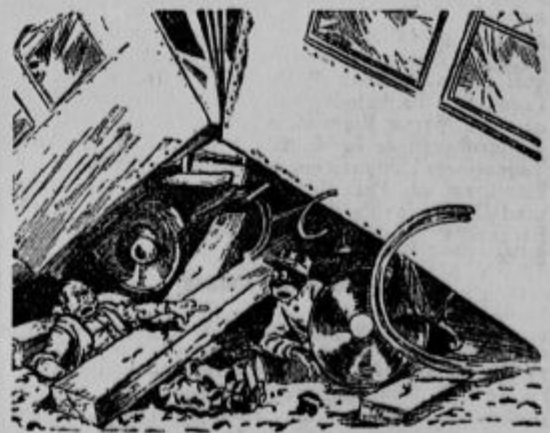
Kakao, pripravljen na mleku, prednjači torej pred kavo in mlekom, kar se tiče otroške prehrane, vendar še daleko ne dosega mleka samega.

Zlati rudniki v Mandžuriji

V Mandžuriji, kjer sedaj divja krvava vojna med Kitajci in Japonci, so nedavno izsledili bogate rudnike zlata. Kakor poroča vodja kitajske naučne ekspedicije nankingski vladi, so ti rudniki zelo bogati in bodo dajali velike količine zlate rude, če se bodo pravilno in strokovnjaško izkoriščali. Rudniki leže v bližini mesta Jehol. Zdi se, da so tudi ti rudniki eden od vzrokov za krvavo vojno na daljnem vzhodu.

Huda kazen

Budimpešta, 1. nov. ž. Pred budimpeštanskim sodiščem so bili obsojeni trije pekovski pomočniki, ki so pretekli teden v ulici Orezy izropali trafiklo, vsak na pet let težke ječe. Po ropu so bili vsi trije aretirani. Pred preki sod niso bili postavljeni radi tega, ker niso rabili strelnega orožja, temveč samo nože. Vsi trije so se zagovarjali, da so dejanje storili, ker so bili lačni in ker so že več kot leto dni bili brez službe.

Po železniški nesreči. »Hoj, natak — kje je pa moje pivo?«

Povodenj v Benetkah. Vsled neprestanega dezevoja v zadnjem času so poplavljenе vse ulice v Benetkah in celo znameniti trg sv. Marka. Imeli so velike težave z obrambnimi nasipi, da ni voda prodrla tudi v cerkev. Škoda je ogromna.

Borba za obstanek v prirodi

Gotovo je največji paradoks dejstvo, da brez smrti ni življenja. Če bi vsem bitjem, samo ene vrste, smrt prizanašala skozi tisoč let, ne bi bilo na zemlji nobenih življenjskih pogojev več, niti za ta, niti za druga bitja. Južnoameriški znanstveni list »El Criterio« je o tem dejstvu nedavno priobčil razpravo, podkrepljeno s številnimi primeri in dokazi. Če bi ne bilo izumiranja n. pr. živalskih bitij, ki letajo po zraku, bi v kratki dobi solnčni žarki ne mogli več prodreti do naše zemlje in na njej bi bilo uničeno vse življenje.

Človeški razum si ne more predstavljati števila:

77.000.000.000.000.000.000.000.000.000.

To je 77 kvintilijonov, 77 in 33 ničel. To število predstavlja približno množico rastlin, ki bi na določeni točki na zemlji zrastle v desetih letih, če bi obrodilo vsako seme te rastline in če bi vse biljke ostale rasti. Celo pri živalih, ki se množijo mnogo bolj počasi, bi brez izumiranja nastala velika presenečenja. Sloni se n. pr. pletajo med 30 in 90 letom; v teh šestih desetletjih jih pride na svet največ tri pare, šest slonov. Če bi sloni ne izumirali, bi potomstvo samo enega para bilo v 300 letih 15 milijonov slonov. Posebno zanimiv slučaj razploditve in veličine pomnožitve nudijo ribe. Če bi živele vse, bi morje kmalu postalo celina. Vsaka riba da 9 milijonov iker. Če bi milijoni teh iker ne izginili še pred oploditvijo in milijoni pozneje, bi nastale nedogledne posledice. Pri bacilih, kjer ne moremo niti z najboljšim mikroskopom slediti njihovi množitvi, nastane v par urah na tisoče milijonov novih eksemplarjev.

Zanimiva je tudi ugotovitev z makom: Če bi makova rastlina letno dala samo 50 semenjskih zrn, bi bila v devetih letih vsa zemlja

pokrita z makom in bi ne bilo nobenega prostora več za druge rastline.

Vse to nam kaže, od kako velikega pomena je v naravi zakon »borbe za obstanek«.

Zrtve znanosti. Znameniti dunajski zdravnik Holzknecht, ki se je bavil s preiskovanjem o vzrokih zavratne bolezniraka, je te dni umrl. Pri preskovanju bacilov te bolezni se je inficiral. Morali so mu najprej odrezati desno roko. Zastrupitev pa se je vseeno razširila in plemeniti zdravnik je umrl kot žrtev poklica.

Fotoamaterji! Povečave

od Vaših negativov Vam strokovno lepo in poceni napravi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne

Izhod iz kmetijske krize

Glavni odbor Kmetijske družbe v Ljubljani je v svoji seji dne 10. oktobra t. l. ponovno obravnaval vprašanje gospodarske krize našega kmetijstva in upošteval nasvet gospoda bana, sklenil dodatno k svoji prejšnji vlogi, staviti banski upravi naslednje konkretne predloge, kako izboljšati položaj našega kmeta, katere posnetimo iz »Kmetovalca«.

Glavne panoge, iz katere črpa kmet Dravske banovine svoje dohodke, so: 1. živinoreja, 2. prasičereja, 3. vinogradništvo, 4. sadjarstvo, 5. gozdarstvo.

Gospodarska kriza je zajela vse okraje banovine obdružno šele tedaj, ko so padle cene goveji živini, prasičjem in vinu, kar se je potem s usahnili glavni viri dohodkov, iz katerih je kmet kril svoje obveze. Gospodarska kriza kmetijstva je tudi drugod. Tako je vlada upoštevala stanje kmetov v onih delih države, kjer tvori pšenica glavni vir kmetovih dohodkov. S posebnim zakonom je določila najnižjo ceno pšenice v notranjem prometu na 1.60 Din in prevzela obveznost doplačila za razliko med notranjo in zunanjo ceno. S tem korakom vlade je kmetovalcem v žitornih krajih pomagala. Nasprotno pa je pri nas, kjer pšenica ne le, da ni glavni vir dohodkov, ampak je celo predmet uvoza, kmetovalčev stanje povečini še poslabšala.

Dravska banovina uvaža iz južnih krajev naše države letno 2500 do 3000 vagonov pšenice in 3500 do 4000 vagonov moka. Če preračunimo moko v pšenico, znaša skupni letni uvoz 6500 do 7000 vagonov pšenice. V Bratislavi stane jugoslovanska pšenica 85 čeških kron, kar odgovarja 108 Din naše valute. Voznina do Bratislave stane približno 20 par. Za to pšenico doplačajo konsumenti v Dravski banovini na vsak kg najmanj 126 par, kar znaša za prejemajočega povprečno količino od 6500 vagonov letnih Din 81.900.000. Od tega denarja dobi proizvajalec v žitornih pokrajinah okroglo 65 par od kg, ali 42.250.000 Din več, nego je stvarna vrednost pšenice. Ostanek od 39.650.000 Din se izteka v žitni fond. Od tega denarja se pa za omiljenje kmetijske krize v Dravski banovini ne porabi ničesar.

Ugotovitveni to dejstvo, je glavni odbor predlagal sledeči način, kako bi se dalo pomoči naši kmetijski krizi.

Iz doplačila na pšenico od 81.900.000 Din, naj se ustanovi fond za omiljenje krize v Dravski banovini. Denar naj se naloži v vse denarne zavode v Ljubljani in Mariboru. Iz tega fonda naj se izplača:

1. Prodajalcu goveda, če je ta domače izreje ali če je kmetovalec redil vsaj 8 mesecev, na vsak kg žive teže po 0.80 Din;
2. prodajalcu prasičev, če so domače izreje ali jih je kmetovalec redil najmanj 3 mesece, na vsak kg žive teže 1 Din; na mlade pujske, stare do 2 mesece, po 80 Din za komad;
3. vinogradnikom na vsak liter prodanega vina ali mošta lastnega pridelka 0.50 Din; pri prodaji grozdja najmanj 100 kg naenkrat za vsak kg po 0.25 Din.

To so trije glavni konkretni predlogi, ki bi se dali izvesti kot kompenzacija za doplačilo na pšenici, ki jo konsumira Dravska banovina.

Nadalje je glavni odbor smatral za umestno, da predlaga kralj. banski upravi še naslednje mere za omiljenje splošne gospodarske krize:

4. Omejiti je treba razlike med nakupno ceno živine in prodajne cene mesa t. j. čisti dobiček pri zakolu živine, da ne bodo mesarji imeli razlog pristikati na ceno živine. — Po raznih poskusnih klanjih, katerih podatke ima banska uprava sama, je ugotoviti to razliko. Po mnenju glavnega odbora, naj bi le-ta znašala od 100 do 130% za meso

od nakupne cene živine. Poudarjati je tu, da so že mesarji sami na svojem anketi v Celju določili maksimalni ključ od 130%, s katerim so si zagotovili pošten zaslužek.

5. Da bo ta ukrep mogoče izvajati, je treba vpeljati strogo evidenco nakupnih cen živine pri živinorejcu kakor tudi prodajne cene mesa. Ta evidenca je dandanes lahko mogoča, ker mora itak vsak mesar, ki kolje živino, plačati od nje prometni davek, ki se izračuna od nakupne cene. — Navzile temu bi bilo uvesti obligatno prijavo prodaje vsakega živinčeta z navedbo cene in kupca. Merodajna pa mora biti ona cena, ki jo dobi za goved kmet, pa naj jo prodaja direktno mesarju ali mesetarju-prekupčevalcu. Nikakor pa ne sme obveljati cena, ki jo plača mesar posredniku.

6. Med glavne vzroke padajočih cen živine je smatrali tudi neprimerno visoko razvito mešetarstvo. Delomrži elementi, med njimi žal tudi mnogo kmetijskih posestnikov, se je vrglo na ta lahek zaslužek, da barantajo z živino, jo prekupčujejo in pri tem škodljivo vplivajo na ceno. Mešetarji in prekupčevalci se ne zadovoljujejo samo z barantanjem na sejmih, ampak hodijo celo od hiše do hiše in izmamijo od živinorejcev, ki jim niso znane tržne razmere, najboljšo živino za naravnost sramotne cene. Tako mešetarstvo bi morale oblasti preprečiti, kajti ono pomeni za našega kmeta naravnost izmuzgavanje. Mešetarjev naj bi bilo le omejeno število in mešetarji bi smeli le na živinskih sejmih. Prepovedano pa naj bo nakup živine po mešetarjih po hišah.

7. Toisto naj bi veljalo tudi pri prodaji prasičev, ki naj se kupujejo prevsem na sejmih in, ako po hišah, tedaj tudi samo od mesarjev in izvoznikov. Tudi tukaj bi bila na mestu obvezna prijava cene in lastnikov prasičev, ki so jih prodali.

8. Tudi za vino bi bili umestni nekateri ukrepi, ki bi znatno dvignili konsum tega pridelka, obenem pa omogočili vinogradnikom vsaj kolikor toliko primerne cene za njih pridelke. — Tako smatra glavni odbor, naj bi oblast normalizirala zaslužek vinskih trgovcev in gostilničarjev, ki naj bi ne smel prekoračiti višine nakupne cene za vino. Tudi v tem pogledu bi bila umestna obvezna prijava prodaje vina z navedbo cene in kupca.

9. Izvajati naj se stroga kontrola vina pri prodaji, posebno pa pri vinskih trgovcih in gostilničarjih. Da bo to možno v večji meri izvajati kakor doslej, naj se nastavijo pomočniki kletarskega nadzornika, ki jim je izdati nalog, da se energično zavezajo za izvajanje vinskega zakona. Obenem bi bilo opozoriti sodno oblast, da najstrožje kaznuje krstitev tega zakona, preden bi jo velika škoda, ki jo povzroča nesolidna trgovina našemu vinogradništvu.

10. Gostilničarji pravijo, da si morajo pri vinu poiskati večji zaslužek, ker je konsum manjši, oziroma, ker je preveč gostilničarskih obrti. Tudi temu zlu se da od pomoči: Banska uprava naj izvrši revizijo gostilničarskih obrti. One, ki ne odgovarjajo svoji nameni, je kratkoma ukiniti. Podelitev novih gostilničarskih koncesij se naj pa v bodoče omeji do skrajnosti.

Glavni odbor je mnenja, da je s tem podal kralj. banski upravi dovolj konkretnih predlogov, ki se dajo izvesti v čim krajšem času in bodo znatno omilili današnjo gospodarsko krizo. Uspeh bo pa dosežen le tedaj, če se tu predlagani ukrepi izvedejo čimprej, kajti kriza je skoraj že na višku in bati se je, da slovenski kmet ne bo imel sredstev, da bi plačeval v red, kakor doslej, svojih davkov. Nujna pomoč je torej potrebna. — Glavni odbor Kmetijske družbe v Ljubljani.

Devizni in valutni promet. Na podlagi pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami je sklenil finančni minister, da morejo poobli. banke našim državljanom in tujim podnikom, ki stalno žive v naši državi, prodajati tuja plačilna sredstva za njih osebne potrebe do največ 500 Din enkrat mesečno brez posebnega odobrenja, zabeležiti pa je treba te prodaje v osebne legitimacije kupcev, nadalje da se zniža minimalna vrednost blaga, ki jo odreja čl. 6. pravilnika kot svobodno zavarovanje dolgov, zniža od 5000 na 1000 Din s tem, da se pri izvozu mora izvršiti zavarovanje valute za vsako vrednost blaga, označeno v cenovniku; samo slučajne pošiljke blaga v vrednosti 1000 Din so proste zavarovanja valute.

Naša zunanja trgovina. Sedaj so objavljeni podatki o naši zunanji trgovini za prvih 9 mesecev 1981, iz katerih je razvidna razdelitev naše zunanje trgovine po posameznih skupinah. Pregled kaže, da se je po odstotkih vrednosti naš uvoz razdelil sledeče: živa živina 0.06 (v prvih 9 mesecih lani 0.5), hranila in pijače 7.92 (8.04), sirovine in polfabrikati 17.52 (18.63), fabrikati 74.36 (72.77), zlato, platina itd. 0.14 (0.06). Iz tega pregleda je razvidno, da je delež fabrikatov v naši zunanji trgovini letos narasel. Izvoz pa daje sledečo sliko: živa živina 15.41 (12.33), hranila in pijače 34.72 (34.63), sirovine in polfabrikati 42.71 (45.93), fabrikati 7.16 (7.10). Edino živino je svoj odstotni delež zvišala. (absolutno se je izvoz zmanjšal od 617 na 567 milij. Din), dočim so ostale pozicije nazadovale, le fabrikati so bili neznatno višji (tudi njih absolutna vrednost je padla od 355 na 263 milij.). V milijonih Din so posamezne skupine znašale: uvoz živine 2 (26), hranila in pijače 301 (424), sirovine 2.826 (3.840), zlato 5 (3); izvoz: živina 567 (617), hranila in pijače 1.277 (1.738), sirovine 1.572 (2.298), fabrikati 264 (355).

Povikanje diskontno obrestno mere pri Državni hipotekarni banki. Kakor poročila beograjska revija »Narodno blagostanje«, je Državna hipotekarna banka zvišala svojo diskontno obrestno mero na 12%. Ta mera je imela v prvi vrsti vpliv na kreditiranje naših podjetij, ki so se zvišala tudi obrestna mera za vloge, da se pospeši formiranje in dotok novega kapitala v denarne zavode. Konkurs je razglašen o imovini Gobec Mirka, zasebnika v Celju; roki 7. nov., 26. nov. in 10. dec. Vpis v zadrži register: Gozdna zadruga v Koverju, r. z. z. o. z.

Borza

Dne 2. novembra 1981.

Denar

V današnjem deviznem prometu je ostal le tečaj Curiha neizpremenjen. Popustili pa so tečaji Amsterdam, Bruselj, Londona, Pariza in Trsta. Učvrstila sta se le tečaja Newyorka in Praga. Vse zaključene devize je dala Narodna banka. Promet je bil srednji.

Ljubljana. Amsterdam 2271.08—2277.87, Bruselj 785.39—787.75, Curih 1098.45—1101.75, London

212.85—220.35, Newyork 5635.01—5652.01, Pariz 221.89—222.55, Praga 166.96—167.46, Trst 287.42—293.42.

Zagreb. Amsterdam 2271.08—2277.87, Bruselj 785.39—787.75, London 212.85—213.67, Milan 287.42—288.32, Newyork 5635.01—5652.01, Pariz 221.89—222.55, Praga 166.96—167.46, Curih 1098.45—1101.75. Skupni promet brez kompenzacij 7.95 milij. Din.

Curih. Belgrad 9.05, Pariz 20.19, London 19.35, Newyork 513.75, Bruselj 71.50, Milan 26.36, Madrid 45.60, Amsterdam 206.80, Berlin 121.30, Stockholm 114.50, Oslo 110.50, Kopenhagen 111.50, Sofija 3.72, Praga 15.22, Varšava 57.45, Budimpešta 90.025, Atene 6.60, Carigrad 2.45, Bukarešta 3.05, Helsinki 10.50.

Belgrad. Amsterdam 2271.08—2277.87, Berlin 1841.50—1868.50, Bruselj 785.39—787.75, Curih 1098.45—1102.75, London 212.85—220.35, Newyork 5635.01—5652.01, Pariz 221.87—222.55, Praga 166.46—167.46, Trst 287.42—293.42.

Dinar notira na Dunaju: deviza 12.70, valuta 12.55.

Vrednostni papirji

Tendencja za državne papirje je bila v začetku na zagrebški borzi čvrstejša, kasneje pa je popustila. Vojna škoda je bila zaključena najprej po 285, nato po 280 in na koncu po 277. Promet ni bil znaten, do zaključkov je prišlo v promptni škodi 800 kom., 7% Bleru 3000 dol. in begl. obveznicah 200.000. Tudi na beograjski borzi je bila škoda slabšeja kakor tudi begl. obveznice. Promet je bil slab in so bili zaključki v vojni škodi 250 kom., v begl. obveznicah 98.000 in v 7% invest. posojilu 17.400. Nadalje je bilo zaključeno 1000 dol. 7% Blera.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 68 bl., 7% Bler. pos. 59 bl., Celjska 150 den., Kred. zavod 195 den., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 64—65, agrarji 88 bl., vojna škoda ar. 274—280 (285, 280, 277), kasa 274—277, 12. 290 bl., 7% Bler. pos. ar. 59—60 (58, 59), kasa 59—60, 8% Bler. pos. ar. in kasa 65—67, 7% pos. Drž. hip. banke 63 den., 6% begl. obveznice 42.50—44 (41, 42.50).

Belgrad. 7% inv. pos. 64—65 (65.50, 64.50), vojna škoda 271—273 (272), 6% begl. obveznice zaključek 43.50, 43.25, 8% Bler. pos. zaklj. 66, 7% Bler. pos. 58—61.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 92.80, Wiener Bankverein 13, Escompteges. 118, Alpine 11, Trboveljska 24.50.

Žitni trg

Novi Sad. Cene pšenice: Kakor so odrejene po zakonu za november. Koruza baš. sr. dec., jan. 62.50—67.50, bač. marec, april, maj 80—85, srem-ska maj 80—85, sr. sušena 80—82.50, bač. stara 99—101, gorban. stara 95—97.50, južnoban. stara 90—92.50, sr. okolica Indjija 99—101, sr. okolica Sid, stara 101—103, bač. sušena 78—82, ban. sušena 71—73. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: 35 vagonov. Tendencja neizpremenjena.

Budimpešta. Tendencja čvrsta. Promet živin. Pšenica dec. 10.61, zaklj. 10.64—10.65, marec 11.58—11.80, zaklj. 11.75—11.76, rž dec. 12.10—12.20, zaklj. 12.20—12.22, marec 12.90—13.22, zaklj. 13.22—13.25, koruza maj 13.50—13.96, zaklj. 13.50—13.92.

Živina

Dunajski goveji sejmi. (Poročilo tvrdke Edv. Saborski et Co., Dunaj). Na trg so prignali 2477 goved, iz Jugoslavije 150. Cene: volji najboljši 1.73, I. 1.35—1.50, II. 1.15—1.25, III. 0.90—1.05, krave I. 0.95—1.05, II. 0.75—0.85, bikli 0.70—1.08, klavna živina 0.50—0.70. Tendencja: Za dobre kvalitete je bila živahna kupčija. Cene so ostale neizpremenjene.

Deželni pridelki

Cene poljskih pridelkov na spodnjem pluj-skem polju so bile 30. oktobra 1981 sledeče: Beli krompir: Pri nazadovanju cene na 70 Din nobenih zaključkov. Zgodnji krompir: Neizpremenjeno. Cebula je nazadovala na 250 Din. Kupijo se le manjše množine za promptno odpremo. Cesen, fižol in zelje neizpremenjeno.

Jajca

Vendar je situacija tudi v Angliji postala čvrsta in z njo v Švici. Nasprotno pa je postala situacija v Italiji mlačnejša, ker ponuja tja Poljska blago po izredno nizkih cenah. Nakupna cena se je zvišala na Din 1.20.

Pridobivajte novih naročnikov!

Izpadanje las

bolečine lasišča, temena, prhljaj, srbež in drugo preneha hitro in zanesljivo, lasje se zopet zarastejo, prhljaj in srbež izgine, če uporabljate RASTLINSKI IZVLEČEK IZ KOPRIV.

Steklenica 20 Din. Proizvala in razpošilja stara, l. 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulić, Zagreb, Jelačićev trg 20.

Zimsko kopališče „Ilirije“

Kdo se ne spominja prijetnih dni, ki smo jih preživeli poleti v ilirijanskem kopališču. Utrujen in čemerni smo prihajali, sveži in čili smo se vračali. Toda prišla je jesen, z jesenjo mrz in vrata kopališča so zaprli in nas s tem prikrajšali za ure, ki so bile res košek solca v vsakdanjosti.

Vendar Ljubljancem ne bo treba čakati na kopanje tja do maja. Ljubljana je poleg Belgrada edino mesto v Jugoslaviji, ki ima zimsko kopališče za kopanje in za sport. Što in sto kopalev se veseli na otvoritev lepega bazena, kjer je mogoče trenirati plavanje in skoke v vodo prav tako kakor zunaj na prostem. Kakor čujemo, se bodo vršili v okvirju plavalne sekcije S. K. Ilirije tudi kurzi za začetnike v crawlu. Pridnim in nadarjenim plavcem bo v teh kurzih dana možnost, da bodo sprejeti v klubsko plavalno sekcijo. Začetniške kurze bo vodil klubski trener, pouk bo brezplačen.

V drugih državah skrbje za zimsko kopališča mestne občine. Pri nas pa si je to težko nalogo postavila S. K. Ilirija in s tem storila pomemben korak naprej s sportnega in s socialno-higijenskega stališča. — Našim plavalčam in plavcem, ki se bodo podali z otvoritvijo zimskega kopališča v oster trening, želimo veliko uspeha, da se pripravijo na težke naloge prihodnje sezone.

Prvi smo imeli letos mednarodno plavalno tekmo v Ljubljani. Nastopil je svetovni prvak dr. Barany. Videli smo lahko nastop plavcev mednarodnega slovesa; tudi water polo igra pridobiva prijatelje. Skratka: v zimskem kopališču bodo imeli tudi aktivni plavalci priliko pripraviti se za prihodnjo sezono, ki bo prinesla še več takih mednarodnih plavalnih prireditiv. Zlasti bo prirejenih več water polo tekem. Zaradi tega bo letos v zimskem kopališču živahno.

Kopališče se otvori danes in bo odprto ob torkih, četrtkih, sobotah in nedeljah ter praznikih ves dan in bo vstop v kopališče proti majni vstopnini dovoljen vsakomur.

Z marljivim kopanjem bomo koristili samim sebi, krepli in utrjevali si bomo naše telo — oni, ki se kopeljejo tudi pozimi, ne poznajo nahoda — obenem pa s dobrim posetom podprli stremeljenja uprave kopališča S. K. Ilirije.

Plavalni treningi S. K. Ilirije v klubskem zimskem kopališču se vršijo ob torkih, četrtkih in sobotah, pričeni z današnjim dnem. Za vse dneve velja urnik, ki je nabit na sekcijski deski v kopališču. Nove interesente, ki se žele vpisati v plavalno sekcijo, bo sprejemal trener ob času treningov.

Uprava kopališča S. K. Ilirije opozarja vse cenjene goste, ki so pustili v kopališču svojo plavalno opremo, da pridejo po isto tekoča tega tedna v času od 14 do 15.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 3. novembra: 11.30 Šolska ura: Kaj bi rad povedal mladini (Fr. Sal. Finžgar). — 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13. Cas, plošče, borza. — 17.30 Otroški kotiček (Manica Komarova). — 18. Salonski kvintet. — 19.00 Prof. Andree: Uvod v radijsko tehniko. 19.30 Dr. Veber: Etika in sociologija evangelijev. — 20. Volivni govor ministra dr. A. Kramarja. — 20.30 Premos iz Zagreba. — 22.30 Cas in poročila.

Sreda, 4. novembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Cas, plošče, borza. — 17.30 Salonski kvintet. — 18.30 Alojz Zupanec: Belokranjske pripovedke. — 19.00 Dr. Nikola Preobraženski: Ruščina. — 19.30 Literarna ura: Jus Kozak »St. Peter« (prof. Fr. Koblar). — 20.00 Volivni govor dr. V. Ravnharja. — 20.30 Samospevi g. Marjana Rusa. — 21.00 Samospevi gđc. Štefke Korenčanove. — 21.30 Plošče. — 22.00 Cas in poročila.

Drugi programi

Sreda, 4. novembra.

Belgrad: 12.05 Radio orkester. 17.00 Narodne pesmi. 17.30 Vokalni koncert. 18.00 Lahka glasba. 20.00 Narodne pesmi. 20.30 Komedija. 21.00 Radio orkester. 22.20 Klavirski koncert. — Zagreb: 12.30 Plošče. 20.00 Rezervirano za prenos. — Budapešt: 12.05 Radio orkester. 17.25 Popoldanski koncert. 19.00 Ciganeska glasba. 20.30 Spominke alavje. 21.00 Ciganeska glasba. — Dunaj: 11.30 Operni koncert. 13.10 Plošče. 19.45 Simfonični plei. 20.45 »Zastavonošnja«, igra. 22.25 Večerni koncert. — Milan: 12.00 Pester glasba. 19.15 Plošče. 20.45 Spominke večer. — Praga: 19.00 Premos iz gledališča. — Langenberg: 20.45 Simfonični koncert. 23.00 Lahka glasba. — Rim: 13.10 Pester glasba. 17.30 Pester koncert. 21.00 Koncert italijanske glasbe. — Berlin: 20.00 Pester večer. 22.00 Plesna prireditve. — Katowice: 20.15 Večerni koncert. 22.50 Plošče. 20.00 Domača glasba. — Stuttgart: 19.45 Zabavni koncert. 20.15 Pester program. 21.15 Studijski koncert. — London: 13.15 Radio orkester. 20.15 Koncert BBC orkestra. 21.30 Paradni koncert. 23.35 Plesna glasba. — Trst: 13.00 Pester glasba. 17.45 Lahka glasba. 21.15 Koncert moderne italijanske glasbe. 22.25 Lahka glasba.

Visoka tehniška in komercialna šola v Parizu

zakonito dovoljena. Inženirske študije. Pripor. edel. tudi za dop. predavanja. Diplomski teptit v francoskem in nemškem jeziku. Podrobn pojasnila: H. Perconet, Paris VII.

»SLAVIJA«, jugoslovanska zavarovalna banka

v Ljubljani, Gosposka ulica 12

Telefon št. 2176, 2276

PODRUŽNICE:

Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-30 Din ali vsaka beseda 30 par Najmanjši oglaš 5 t. in. Oglasi nad devet vrstic se računajo včas. Za odgovor zmanj! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iscejo

Dekle
nekoliko večje domače kuhinje ter gostilne, želi službo kot pomočnica v kuhinji. Gre en mesec brezplačno. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poštena« št. 12.940.

Službodobe

Učitelj slovenščine
sprejme Jezikovna šola, Gosposka ulica 4/I.

Krojaškega vajenca
sprejme modni salon F. Potočnik, Ljubljana, Mestni trg 5/II.

Šivilje
riparerke, izurjene in pridne, ter vajenke sprejme tovarna pletenin »Lana«, Rimska 2.

Učitelj ali učiteljica
francoščine, zmožno moč, sprejme Jezikovna šola, Gosposka ulica 4/I.

Vajenka
za modistovsko obrt takoj sprejme Stana Jančič — Gregor, modistka, Ljubljana, Smartinska c. št. 6.

Pošteno kuharico
ki bi opravljala tudi vsa hišna dela, iščem k štirim osebam v starosti 26 do 30 let. Naslov pove upravo »Slovenca« pod št. 12.936.

Denar

Posojilo
15—20.000 Din išče soliden obrtnik, ki nudi polno garancijo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sigurno 8—10« št. 12.880.

Pouk

Čamernikova šolerska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto) Prva oblast koncesionirana Prospekt št. 16 zastoni Pišite poni!

Učenkam pletiljam
brezplačen pouk, če si nabavi pri nas pletilni s. o. »Tehna« družba. Ljubljana Mestni trg 25/I.

Rojena Francozinja
poučuje francoščino. Ura 10 Din. Florjanska ulica 31/I.

Jezikovna šola
Gosposka ulica 4/I. Pouk v nemščini, francoščini, italijanščini, češčini. Tečaj za posameznike, za odrasle in otroke. Cene zmernе.

Stanovanja

Velika soba
z električno razsvetljavo se takoj odda v Rožni dolini, cesta IX št. 18.

V novi hiši
v Mostah se odda dvosobno stanovanje s pritliklinami po zmerni cen. Poizve se: Breg 14/I.

Stanovanje
komfortno, obstoječe iz 4 sob, kuhinje kopalnice in pritliklin, v centru mesta, zračno in solčno, se odda s 1. novembrom. Cenj. ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Krasna lega« št. 12.819.

Stanovanje
z dvema sobama in kuhinjo, se takoj odda. — Stranska pot 19 (Trnovo).

Sostanovalca
sprejemem z vso oskrbo za 135 Din tedensko. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.993.

Solidna zakonca,
ki sta uslužbena in si želita prijetnega doma, dobita sobo v centru pri samostojni gospe, ki jima bi nudila popolno oskrbo. Ponudbe pod »Za takoj« št. 12.987 na upravo »Slovenca«.

Oddam sobo
z vso oskrbo v centru za takoj pridni pletilji z lastnim strojem, katera je mnogo zaposlena, ter bi ji pomagala šivati skupaj posamezne dele. Ponudbe pod »Pletilja« št. 12.988 na upravo »Slovenca«.

Manjše stanovanje
z delavnico, po možnosti v sredini mesta, se išče za takoj ali pozneje. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 12.937.

Soba
lepo opremljena, z električno razsvetljavo, zračna, svetla in solčna, v sredini mesta, se takoj odda. Naslov pove uprava »Slovenca« pod 12.997.

Meblovana sobica
se takoj odda. Naslov v trafiki g. Pleško, Mirje.

Oddam takoj sobo
s posebnim vhomom samo boljši osebi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.995.

Kupimo

Vsakovrstno zlato
po najvišjih cenah CERNE, juvelir Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Srečke, delnice, obligacije
kupi Uprava »Merkur« Ljubljana — Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Vnajem

Dve prazni sobi
pripravni zlasti za odvetniško ali notarsko pisarno, se oddata v pritlikju poleg sodišča. Naslov se poizve v upravi »Slovenca« pod št. 12.939.

Posredstva

Načrte za stavbe
izvršujem pod ugodnimi pogoji Ponudbe pod »Inženier« na upravo »Slovenca« št. 11.713

Lepe stavbne parcele
pod Rožnikom po ugodni ceni naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.565.

Hišo
novozidano, štiristano- vanjsko, z vsem komfor- tom, na suhem terenu, prodam pod zelo ugod-nimi pogoji. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 12.882.

Lepe gozdne parcele
na Rožniku poceni na- prodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod 12.565.

Prodamo

Krpe (cunje)
in volno za snajenje stro-jev in avtomobilov, kakor tudi platnene krpe za pol- litiranje, najugodnejše in stalno v zalogi pri »Ob- nova« d. d., Ljubljana, Vošnjakova ulica 22.

Ia gonilna jermena
šivalna, jermena, vosek »Prima« za jermena, le- sene jermenice, nudi po zmerinih cenah tvrdka - Brcar & Comp., Ljublja- na, Kolodvorska 35.

Hruške in jabolka
najokusnejše, kisle, šta- jerske, amerikanski zabo- ji 25 kg. Primissima 5.—, prima 4.—, sekunda 2.50 Din — kg franko vsaka postaja povzette razpo- šilja: Postržin, Krško.

Star materijal
uporabljen: kakor: trač- nice, stojala šivalnih stro-jev, različno železo, ba- kreni kotli, stiskalnica (Spindelpresse) in drugo, oddaja »Obnova« d. d. - Ljubljana, Vošnjakova ul. št. 22.

Kašo
ješprenj, ajdovo moko vedno svežo oddaja na debele svetlogovins A. VOLK, LJUBLJANA Rentjeva cesta 24.

Obrt

Škornje, gozjarje
dobite najceneje pri Kos, Idrjska ulica 3 (Stan in dom).

Soboslikarska in pleskarska
dela z najnovejšimi vzorci točno in solidno pod ga- rancijo izvršuje

J. Hlešč
družba z o. z. LJUBLJANA Sv. Petra 33

Nogavice

rokavice, volna in bombaž najceneje in v veliki iz- biri pri

KARL PHELOG
LJUBLJANA, Židovska ulica in Stari trg

Smučarji pozor!

Smučke: turne, tekmoval- ne itd., kakor tudi razno- vrstne sanke imam v za- logi v veliki izbiri. Pet- kovšek Franc, izdelova- telj smučk, Drenov grič, Vrhnika.

Velour modni
sevol rips. pis
za damasac piasc
Velika zabra. nizec cene
A. MIKLAUC - P. SKOP
Ljubljana ulica - Medar-
ska ulica - Pred Skofje

Dr. Ljudevit Brence
si usoja vjudno naznaniti, da je otvoril
advokatsko pisarno
v Ljubljani, Masarykova cesta št. 12
(v palači Vzemne zavarovalnice, nasproti
glavnemu kolodvoru).

Naročajte »Slovenca«!

Globoko potrti naznanjamo žalostno vest, da je danes
2. t. m. ob 4 popoldne nenadoma umrl naš ljubljeneč,
gospod
BARKOV PAVEL
geodet
Zadušne molitve se bodo opravile 3. t. m. ob pol 2 popo-
dne v kapeli splošne bolnišnice. Pogreb se bo vršil dne 4. t. m.
ob 3 popoldne iz splošne bolnišnice.
Ljubljana, dne 2. novembra 1931.
ZALUJOČI OSTALI

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem
in znancem pretužno vest, da je naš iskreno ljubljeni soproj,
oče, brat, svak in stric, gospod
Anton Krč
uradnik Gospodarske zveze in posestnik
po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, Bogu
vdano zatisnil svoje trudne oči.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo 4. t. m. ob
pol treh iz hiše žalosti, Sp. Šiška, Černetova ulica št. 3 k
Sv. Križu.
Sp. Šiška, dne 3. novembra 1931.
Žalujoči ostali.

Dr. Joža Lovrenčič:

Analiziralega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

»Vse je pripravljeno, hči. Glej, kar si se ti mu-
dila na obzidju, so že prinesli hlapci bršlina in lo-
vora, da ovijete stebre in okrasite dvorano. Le urno,
mladenke, in pomagajte, vaše roke so spretniješe za
tako delo in okusneje uredite vse! Ti Ena pa stopi
tudi k ognjišču in pogledj, če je vse v redu, kakor sem
naročil,« je dejal kralj in Ena je z družicami odšla v
dvorec.

Od gradiščnih vrat se je približal Adnamat.
»Kralj,« je javil, »Epulo s svojimi je že ob
vznožju!«

Dvanajst velmož se je pognalo v sedla in odje-
zdili so Epulu naproti, kralj sam pa je s starejšimi
šel do gradiščnih vrat, da tam pričaka in sprejme
ljubega gosta. Narod je iz vseh koncev gradišča vrel
za njimi, celo stara Kara je zapustila svojo kočjo pod
pečino in hitela, da ne bi zamudila in bi mogla opa-
zovati, kako sprejmejo mladega kralja, iz česar bi
potem predla in motala niti svojih prerokovanj.

Adnamat s svojimi stražniki je imel ob vratih
dovolj posla, da je vzdržal red, zakaj vsi so silili v
osprejdo, da bi prej ugledali istrskega kralja in ga
bolje videli ter presodili, ali je tak, da bi bil vreden
drug njihove lepe kraljičine. Otroci so bili splezali
na obzidje, se prerivali in se drli kakor vrabci, da
jih ni mogel strahovati Kran, ki mu jih je bil poveril
Adnamat in je moral sam mednje, da jih je pomiril.

Komaj se je vrnil stari čuvaj na svoje mesto ob vrata,
so otroci na obzidju znova zavreščali.

»Gredo, gredo! Jih že vidimo. Se zadnji ovinek
imajo. Naši so se jim že pridružili!« so obveščali in
hiteli, kdo bo prej kaj novega povedal.

Izza ovinka v rebri je pritopotal konj vranec in
na njem je sedel ponosno vzravnani Epulo v vojni
opremi, ki se je bleščala v soncu, kakor da je vsa
iz samega suhega zlata. Narod, zbran ob vratih, je
ostrmel in obmolnil; še otroci so potihnili in gledali
zavzeti junaka, kakršnega so si predstavljali, ko so
slišali pripovedovati o kraljeviču, ki se ni strašil
jezerskega zmaja in ga je končal ter dobil v plačilo
lepo kraljevo hčer, katera je bila na vrsti, da jo po-
goltne nenasitna pošast.

»Ali bo ta kraljevič tudi dobil našo kraljičino?«
»Saj ni premagal zmaja!«
»Kdo pa ti je povedal, da ga ni?«
»Kdo mi je povedal? Glej ga, ali ne veš, da ni
več zmajev?«

»Pri nas jih ni, a doli ob morju, kjer je kraljevič
doma, so gotovo še!«
»Če so, potem jih ni pokončal...«
»In ni zaslužil naše kraljičine, čeprav je tako
lepl«

Otroci so tiho modrovali, med tem ko je med
narodom završalo, zakaj Epulo se je približal in mogli
so ga videti vsi in od ust do ust je šlo, da je lep, ka-
kor bi bil Belenov brat.

»Živel Epulo, kralj Istrov!« so vzklikali vedno
glasneje in glasneje in dvigali roke in mahali z
njimi, da bi pokazali, kako so mu hvaležni, ker se je
postavil po robu Galom, ki bi sicer gotovo preplavili

vse plodne ravni in mogoče že naskakovali samo
Silikansko gradišče.

»Živel Prono, kralj Karnov! Živela kraljičina
Ena, hči njegova!« je odmevalo v odgovor iz Epulovega
spremstva, ki mu je sledilo in ni hotelo biti manj
navdušeno od naroda za obzidjem.

Ena je slišala v dvorec, kako ji vzklikajo, in ni
vztrpela v notranjosti. Z družicami je prišla v klo-
nico, kjer so bile ovile vse stebre z zelenjem, da je
bila slavnostna, kakor je še niso videle. Kraljičini bi
drhtelo srce v vselem razburjenju in najrajši bi
pohitela k množici, se pomešala med njo in neopa-
žena pozdravljala Epula in gledala, kako jo iščejo
njegove oči.

Epulo je prijezdil do vhoda, zaustavil konja in
ročno skočil z njega. Adnamat je bliskoma prijel
kraljevega vranca in Epulo je stopil do Prona, ki se
mu je bližal in mu stisnil roko ter ga pozdravil:

»Pozdravljen in dobrodošel Epulo, kralj Istrov,
v našem gradišču! Čakali smo te in pričakali — Belen
ti naj bo dober!«

»Hvala ti Prono, kralj Karnov, za pozdrav in
sprejem! Dolgo sem želel priti v tvoje gradišče, a
Heso me je zadrževal in zadržal delj, nego sem mislil.
Belen nam bodi danes in vsevidlj dober nama in na-
rodu Karnov in Istrov!« je odzdravil Epulo z jasnim
in polnim glasom, ki je zvenel kakor bi udaril ob
bron.

»Belen, Belen, kraljema bodi dober!« je zaorilo
med množico in klic niso prenehali vso pot do
dvorca, kamor so spremili obo kralja, zgrinjajoč se
za njima in prehitvajoč ju, da sta stopala ob str-
njenih vrstah in morala odzdravljati na desno in
levo.